

Nr 56

Fredagen den 11 april

Kl. 09.00

Förhandlingarna leddes till en början av herr förste vice talmannen.

§ 1 Justerades protokollen för den 3 innevarande månad.

§ 2 Meddelande om tidpunkt för besvarande av interpellation nr 43 om hanteringen av radioaktivt avfall

Herr industriministern JOHANSSON:

Herr talman! Herr Granstedt har till mig ställt ett antal frågor berörande hanteringen av radioaktivt avfall. Eftersom frågorna nära ansluter till de problem som berörs i regeringens proposition angående energipolitiken avser jag att besvara dem i anslutning till riksdagens behandling av nämnda proposition i slutet av maj månad.

§ 3 Föredrogs och hänvisades

Propositioner

Nr 59 till kulturutskottet

Nr 99 till jordbruksutskottet

§ 4 Föredrogs och hänvisades

Motioner

Nr 2043 till kulturutskottet

Nr 2044–2046 till skatteutskottet

§ 5 Föredrogs och bifölls interpellationsframställningarna nr 51–53.

§ 6 Anslag till polisväsendet

Föredrogs justitieutskottets betänkande nr 9 med anledning av propositionen 1975:1 såvitt gäller anslag till polisväsendet jämte motioner.

Herr FÖRSTE VICE TALMANNEN:

I fråga om detta betänkande hålles gemensam överläggning för samtliga punkter. Under den gemensamma överläggningen får yrkanden framställas beträffande samtliga punkter i betänkandet.

Nr 56

Fredagen den
11 april 1975

*Meddelande om
tidpunkt för
besvarande av
interpellation nr 43
om hanteringen av
radioaktivt avfall*

*Anslag till polisvä-
sendet*

I det följande redovisas endast de punkter, vid vilka under överläggningen framställts särskilda yrkanden.

Punkten 1 (Polisverksamheten vid de större flygplatserna, m. m.)

Vid denna punkt hade behandlats motionerna

1975:21 av herr Petersson i Röstånga (fp),

1975:136 av herr Helén m. fl. (fp), såvitt nu var i fråga (yrkandena B 3 och B 4),

1975:139 av herrar Petersson i Röstånga (fp) och Andersson i Örebro (fp),

1975:323 av herr Lundgren (s), vari hemställts att riksdagen beslutade att överföringen av ansvaret för polisverksamheten på Arlanda flygplats från Märsta polisdistrikt till Stockholms polisdistrikt borde genomföras den 1 november 1976 i samband med att den nya permanenta stationsbyggnaden togs i bruk,

1975:1099 av fru André m. fl. (c, fp), vari hemställts att riksdagen uttalade att den av departementschefen föreslagna omorganisationen av polisverksamheten vid flygplatserna inte borde komma till stånd,

1975:1100 av herr Bohman m. fl. (m), vari, såvitt nu var i fråga, hemställts att riksdagen begärde att regeringen lade fram förslag om försöksverksamhet med jourdomstolar i enlighet med vad i motionen anförts (yrkande 13),

1975:1114 av herrar Lindkvist (s) och Hellström (s) samt

1975:1115 av herrar Lindkvist (s) och Hellström (s).

Utskottet hemställde

1. att riksdagen beträffande ansvaret för polisverksamheten på storflygplatserna skulle dels avslå motionen 1975:1099, dels i anledning av departementschefens uttalanden i propositionen 1975:1 bilaga 4 angående polisen på storflygplatserna och motionen 1975:323 ge regeringen till känna vad utskottet anført om tidpunkten för överförandet av ansvaret för polisverksamheten på Arlanda flygplats till Stockholms polisdistrikt,

2. att riksdagen beträffande sammanläggning av polis- och åklagar-distrikt skulle avslå motionen 1975:139,

3. att riksdagen beträffande lekmannainflytande i polisstyrelserna skulle avslå motionerna 1975:21 och 1975:1114,

4. att riksdagen beträffande medborgarvittnen vid förundersökning i brottmål skulle avslå motionen 1975:136 i denna del (yrkande B 3) och motionen 1975:1115,

5. att riksdagen beträffande effektivisering av polisens utredningsarbete skulle avslå motionen 1975:136 i denna del (yrkande B 4),

6. att riksdagen beträffande försöksverksamhet med jourdomstolar skulle avslå motionen 1975:1100 i denna del (yrkande 13).

Reservationer hade avgivits

1. av herrar Johansson i Växjö (c), Bengtsson i Göteborg (c) och Frans-

son (c), fru Wiklund (c) och fru André (c) samt herr Petersson i Röstånga (fp) som ansett att utskottet under 1 bort hemställa

att riksdagen beträffande ansvaret för polisverksamheten på storflygplatserna med bifall till motionen 1975:1099 och med avslag på motionen 1975:323 gav regeringen till känna vad reservanterna anført om att ansvaret för polisverksamheten på Arlanda flygplats och på den nya flygplatsen Landvetter borde ligga kvar hos Märsta respektive Mölndals polisdistrikt,

2. av fru Kristensson (m) och herr Schött (m) som ansett att utskottet under 1 bort hemställa

att riksdagen beträffande ansvaret för polisverksamheten på storflygplatserna skulle dels avslå motionen 1975:1099, dels i anledning av motionen 1975:323 ge regeringen till känna vad reservanterna anført angående tidpunkten för överförandet av ansvaret för polisverksamheten på Arlanda flygplats till Stockholms polisdistrikt,

3. av fru Kristensson (m) och herr Schött (m) som beträffande försöksverksamhet med jourdomstolar ansett att utskottet under 6 bort hemställa

att riksdagen beträffande försöksverksamhet med jourdomstolar med bifall till motionen 1975:1100 i denna del (yrkande 13) begärde att regeringen lade fram förslag om sådan verksamhet i enlighet med vad reservanterna anført.

Punkten 2 (Rikspolisstyrelsen)

Regeringen hade i propositionen 1975:1 bilaga 4 (justitiedepartementet) under punkten B 1 (s. 29–32) föreslagit riksdagen att till Rikspolisstyrelsen för budgetåret 1975/76 anvisa ett förslagsanslag av 122 160 000 kr., varav 7 207 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

I detta sammanhang hade behandlats motionerna

1975:136 av herr Helén m. fl. (fp), vari, såvitt nu var i fråga, hemställdes att riksdagen till utbildning av polismännen i samhällsorienterande ämnen, psykologi och kriminologi anvisade 334 000 kr. utöver vad regeringen föreslagit under punkten B 1 Rikspolisstyrelsen (yrkande A 1) samt

1975:721 av herr Polstam m. fl. (c), vari, såvitt nu var i fråga, hemställdes att riksdagen beslutade att under punkten B 1 Rikspolisstyrelsen anslå ett i förhållande till regeringens förslag med 350 000 kr. förhöjt anslag på 122 510 000 kr. för att i enlighet med rikspolisstyrelsens förslag förlänga grundutbildningen med tre veckor (yrkande 4).

Utskottet hemställde

att riksdagen beträffande medelsberäkningen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionen 1975:136 i denna del (yrkande A 1) och motionen 1975:721 i denna del (yrkande 4) till Rikspolisstyrelsen

Fredagen den
11 april 1975

*Anslag till polisvä-
sendet*

för budgetåret 1975/76 anvisade ett förslagsanslag av 122 160 000 kr., varav 7 207 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

Reservation hade avgivits

4. av herrar Johansson i Växjö (c), Bengtsson i Göteborg (c) och Fransson (c), fru Wiklund (c) och fru André (c) samt herr Petersson i Röstånga (fp) som ansett att utskottet bort hemställa

att riksdagen beträffande medelsberäkningen i anledning av regeringens förslag och motionen 1975:136 i denna del (yrkande A 1) och motionen 1975:721 i denna del (yrkande 4) till Rikspolisstyrelsen för budgetåret 1975/76 anvisade ett förslagsanslag av 122 500 000 kr., varav 7 210 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

Punkten 5 (Polisverket: Särskild polisverksamhet för hindrande och uppdagande av brott mot rikets säkerhet m. m.)

Regeringen hade under punkten B 4 (s. 35 och 36) föreslagit riksdagen att till Polisverket: Särskild polisverksamhet för hindrande och uppdagande av brott mot rikets säkerhet m. m. för budgetåret 1975/76 anvisa ett förslagsanslag av 54 100 000 kr.

I detta sammanhang hade behandlats motionen 1975:137 av herr Hermansson m. fl. (vpk), vari hemställts att riksdagen hos regeringen begärde att övertygande bevis framlades som visade att all personregistrering som grundade sig på personers politiska uppfattning upphörde (yrkande 1), att riksdagen uttalade att säkerhetspolisens verksamhet i fortsättningen endast inriktades på att motverka spionage och att förebygga fascistiska ligors verksamhet (yrkande 2) samt att anslaget till särskild polisverksamhet under punkten B 4 reducerades i enlighet härmed (yrkande 3).

Utskottet hemställde

1. att riksdagen beträffande personregistrering grundad på politisk uppfattning skulle avslå motionen 1975:137 i denna del (yrkande 1),

2. att riksdagen beträffande inriktningen av säkerhetspolisens verksamhet skulle avslå motionen 1975:137 i denna del (yrkande 2),

3. att riksdagen beträffande medelsberäkningen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionen 1975:137 i denna del (yrkande 3) till Polisverket: Särskild polisverksamhet för hindrande och uppdagande av brott mot rikets säkerhet m. m. för budgetåret 1975/76 anvisade ett förslagsanslag av 54 100 000 kr.

Reservation hade avgivits

5. av herr Pettersson i Västerås (vpk) som ansett att utskottet bort hemställa

1. att riksdagen beträffande personregistrering grundad på politisk uppfattning med bifall till motionen 1975:137 i denna del (yrkande 1) hos regeringen begärde att övertygande bevis framlades som visade att all

sådan registrering upphörde,

2. att riksdagen beträffande inriktningen av säkerhetspolisens verksamhet med bifall till motionen 1975:137 i denna del (yrkande 2) uttalade att säkerhetspolisens verksamhet i fortsättningen enbart inriktades på att motverka spionage och förebygga fascistiska ligors verksamhet,

3. att riksdagen beträffande medelsberäkningen i anledning av motionen 1975:137 i denna del (yrkande 3) skulle avslå regeringens föreliggande förslag till anslag för budgetåret 1975/76 till Polisverket: Särskild polisverksamhet för hindrande och uppdragande av brott mot rikets säkerhet m. m.

Punkten 7 (Lokala polisorganisationen: Förvaltningskostnader)

Regeringen hade under punkten B 6 (s. 36–42) föreslagit riksdagen att till Lokala polisorganisationen: Förvaltningskostnader för budgetåret 1975/76 anvisa ett förslagsanslag av 1 547 593 000 kr., varav 355 946 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

I detta sammanhang hade behandlats motionerna

1975:243 av herr Henmark (fp),

1975:1100 av herr Bohman m. fl. (m), vari, såvitt nu var i fråga, yrkats att riksdagen begärde att regeringen vidtog åtgärder i enlighet med vad som anförts i motionen om ytterligare kvarterspoliser och särskilda ansvarsområden för polismän på landsbygden (yrkande 4), att riksdagen till Lokala polisorganisationen: Förvaltningskostnader för budgetåret 1975/76 anvisade ett i förhållande till regeringens förslag med 5 500 000 kr. förhöjt belopp (yrkande 5) och att riksdagen begärde att regeringen lade fram en ny treårsplan för personalförstärkningar av polisen, varvid borde övervägas inriktningen av polisens resurser, utbildningskapacitet m. m. (yrkande 7),

1975:1107 av herr Hellström m. fl. (s) samt

1975:1108 av herr Hermansson m. fl. (vpk), vari, såvitt nu var i fråga, yrkats att riksdagen beslutade att avslå förslaget om i anslaget under punkten B 6 Lokala polisorganisationen: Förvaltningskostnader ingående belopp för utökning av antalet polismänstjänster, uppgående till 24 000 000 kr. (yrkande 1).

Utskottet hemställde

1. att riksdagen beträffande medelsberäkningen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionen 1975:1100 i denna del (yrkande 5) och motionen 1975:1108 i denna del (yrkande 1) till Lokala polisorganisationen: Förvaltningskostnader för budgetåret 1975/76 anvisade ett förslagsanslag av 1 547 593 000 kr., varav 355 946 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen,

2. att riksdagen beträffande utbyggnad av kvarterspolisverksamheten skulle avslå motionen 1975:1100 i denna del (yrkande 4 delvis) och motionen 1975:1107 i denna del (yrkande 1),

Nr 56

Fredagen den
11 april 1975

Anslag till polisväsendet

3. att riksdagen beträffande omvandling av befintliga polismanstjänster till kvarterspolistjänster skulle avslå motionen 1975:1107 i denna del (yrkande 2),

4. att riksdagen beträffande översyn av villkoren för kvarterspolistjänster skulle avslå motionen 1975:1107 i denna del (yrkande 3),

5. att riksdagen beträffande översyn av polisutbildningen skulle avslå motionen 1975:1107 i denna del (yrkande 4),

6. att riksdagen beträffande ansvarsområden och närservice m. m. inom polisverksamheten på landsbygden skulle avslå motionen 1975:243 och motionen 1975:1100 i denna del (yrkande 4 delvis),

7. att riksdagen beträffande ny treårsplan för personalförstärkningar av polisen skulle avslå motionen 1975:1100 i denna del (yrkande 7).

Reservationer hade avgivits

6. av fru Kristensson (m) och herr Schött (m) som beträffande medelsberäkningen ansett att utskottet under 1 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1975:1100 i denna del (yrkande 5), i anledning av regeringens förslag och med avslag på motionen 1975:1108 i denna del (yrkande 1) till Lokala polisorganisationen: Förvaltningskostnader för budgetåret 1975/76 anvisade ett förslagsanslag av 1 553 093 000 kr., varav 357 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen,

7. av herr Pettersson i Västerås (vpk) som beträffande medelsberäkningen ansett att utskottet under 1 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1975:1108 i denna del (yrkande 1), i anledning av regeringens förslag och med avslag på motionen 1975:1100 i denna del (yrkande 5) till Lokala polisorganisationen: Förvaltningskostnader för budgetåret 1975/76 anvisade ett förslagsanslag av 1 523 593 000 kr., varav 300 000 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen,

8. av fru Kristensson (m) och herr Schött (m) som beträffande ny treårsplan för personalförstärkningar av polisen ansett att utskottet under 7 bort hemställa

att riksdagen beträffande ny treårsplan för personalförstärkningar av polisen med bifall till motionen 1975:1100 i denna del (yrkande 7) begärde att regeringen lade fram en sådan plan, varvid borde övervägas inriktningen av polisens resurser, utbildningskapacitet m. m.

Punkten 8 (Lokala polisorganisationen: Utrustning)

Regeringen hade under punkten B 7 (s. 42 och 43) föreslagit riksdagen att till Lokala polisorganisationen: Utrustning för budgetåret 1975/76 anvisa ett reservationsanslag av 13 200 000 kr., varav 2 587 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

I detta sammanhang hade behandlats motionerna

1975:1100 av herr Bohman m. fl. (m), vari, såvitt nu var i fråga, yrkats att riksdagen till Lokala polisorganisationen: Utrustning för budgetåret 1975/76 anvisade ett i förhållande till regeringens förslag med 500 000 kr. utökat belopp (yrkande 6),

1975:1108 av herr Hermansson m. fl. (vpk), vari, såvitt nu var i fråga, yrkats att riksdagen beslutade avslå förslaget om i anslaget under punkten B 7 Lokala polisorganisationen: Utrustning ingående belopp för utökning av antalet polismanstjänster, uppgående till 2 400 000 kr. (yrkande 2) samt

1975:1119 av herr Lövenborg m. fl. (vpk).

Utskottet hemställde

att riksdagen beträffande medelsberäkningen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionen 1975:1100 i denna del (yrkande 6) och motionen 1975:1108 i denna del (yrkande 2) samt motionen 1975:1119 till Lokala polisorganisationen: Utrustning för budgetåret 1975/76 anvisade ett reservationsanslag av 13 200 000 kr., varav 2 587 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

Reservationer hade avgivits

9. av fru Kristensson (m) och herr Schött (m) som beträffande medelsberäkningen – under förutsättning av bifall till den vid punkten 7 avgivna reservationen nr 6 – ansett att utskottet bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1975:1100 i denna del (yrkande 6) och i anledning av regeringens förslag samt med avslag på motionen 1975:1108 i denna del (yrkande 2) och motionen 1975:1119 till Lokala polisorganisationen: Utrustning för budgetåret 1975/76 anvisade ett reservationsanslag av 13 700 000 kr., varav 2 587 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen,

10. av herr Pettersson i Västerås (vpk) som beträffande medelsberäkningen – under förutsättning av bifall till den vid punkten 7 avgivna reservationen nr 7 – ansett att utskottet bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1975:1108 i denna del (yrkande 2) och i anledning av regeringens förslag samt med avslag på motionen 1975:1100 i denna del (yrkande 6) och motionen 1975:1119 till Lokala polisorganisationen: Utrustning för budgetåret 1975/76 anvisade ett reservationsanslag av 10 800 000 kr., varav 2 100 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

Fru KRISTENSSON (m):

Herr talman! Justitieutskottets betänkande nr 9 gäller anslag till polisväsendet. I de första reservationerna behandlas en fråga som har varit aktuell i riksdagen några år, nämligen organisationen av polisverksamheten vid de större flygplatserna. I budgetpropositionen i år föreslår justitieministern en omorganisation av flygplatspolisen vid de större flyg-

platserna för att öka effektiviteten när det gäller bekämpningen av den internationella brottsligheten och för att trygga den civila luftfartens säkerhet. Jag vill gärna personligen säga att jag tycker att det är glädjande att det här gamla önskemålet nu blir tillgodosett, även om det har tagit lång tid innan det kunnat förverkligas.

Det är ingen hemlighet att det i riksdagen rått delade meningar om lämpligheten av en sådan här omorganisation och också om hur den skulle genomföras. Jag vill understryka att det i utskottet är tre partier som accepterar omorganisationen, nämligen socialdemokraterna, vänsterpartiet kommunisterna och moderata samlingspartiet. Delade meningar finns mellan de partierna när det gäller tidpunkten för ikraftträdandet av omorganisationen beträffande Arlanda flygplats. Socialdemokraterna och vänsterpartiet kommunisterna menar att man inte bör genomföra en sådan omorganisation förrän i samband med den nya flygplatsbyggnadens färdigställande – den 1 november 1976. Vi moderater är egentligen de enda som på den här punkten stöder propositionen, men också vi menar att om det skulle visa sig att omorganisationen kommer att förete problem som man inte nu kan förutse, bör det vara departementet och regeringen obetaget att framflytta ikraftträdandet av omorganisationen något. Vi tror emellertid inte att de här problemen behöver uppstå. Vi har noterat att en utredning är tillsatt – och det är glädjande – där alla berörda parter deltagit, och vi hyser stora förhoppningar om att omorganisationen skall visa sig fungera utan några större problem.

Det är glädjande att vi nu står inför ett beslut om en vital omorganisation. Det är, som sagt, nödvändigt att förstärka flygplatskontrollen, för vi kan inte med fog påstå att utvecklingen i fråga om sabotage mot den civila luftfarten har varit särskilt positiv. Istället tror jag man vågar påstå att i varje fall från svensk synpunkt är just flygplatskontrollen den svaga länken när det gäller att bekämpa den internationella terrorismen och andra sabotagehandlingar.

Det krävs därför att kontrollen ordnas så att de polisdistrikt som skall svara för den har erforderlig elasticitet. Jag hävdar att ett sådant polisdistrikt som exempelvis Märsta i varje fall inte med nuvarande kapacitet kan besitta tillräcklig elasticitet. Det skulle krävas en orimligt stor förstärkning av Märsta polisdistrikt för att man där skall kunna klara de belastningar som det här kan bli fråga om vid incidenter. Det behövs specialtränad personal på platsen, liksom det behövs specialtränad personal som vid behov kan vara beredd att sättas in när det händer någonting. Vi vet hur det har varit, att Märstapolisen åtskilliga gånger fått lov att kalla på extra personal från angränsande polisdistrikt och att den personal som då stått till förfogande inte haft den erforderliga träningen. Man har också saknat den fasta organisation som en effektiv flygplatskontroll kräver.

När justitieutskottet i höstas besökte bl. a. flygplatser i Holland, Frankrike och England fick vi klart för oss att man i de länderna har organiserat flygplatspolisen på det sättet att man har en samlad organisation och

till denna avdelar speciellt tränad personal. Också i våra nordiska grannländer har man förstått att omorganisera flygplatspolisen på samma sätt som nu här föreslås. Därför tycker jag att det egentligen inte borde finnas några delade meningar om värdet av en sådan omorganisation.

Jag nämnde förut den arbetsgrupp som är tillsatt. Det är min förhoppning att den snart skall komma fram till ett resultat som kan tillgodose alla parter. Jag minns att när vi diskuterade den här frågan i höstas – det var så sent som i december – riktades en ganska amper kritik från visst håll mot den motion som jag hade väckt förra året. Man menade att det var ett skäligen krav att jag som motionär hade tagit kontakt med t. ex. polisen i Märsta och verkligen gjort en undersökning för att kunna dokumentera att en sådan här omorganisation var praktiskt genomförbar. Jag hävdade då och det gör jag fortfarande att det icke kan åvila en enskild motionär att innan man väcker ett förslag om en omorganisation själv prestera en utredning. Däremot hade det varit naturligt att departementet, innan regeringen framlägger ett förslag, hade skaffat sig erforderliga förankringar när det gäller den personal som är berörd.

Nu pågår en utredning, och det är bra, men jag tycker att det är något förvånande att departementet tydligen inte har haft kontakter med de berörda polismännen i Märsta. Jag tror mig veta att de själva begärt att få företräde hos herr justitieministern. Ett sådant företräde har emellertid av olika skäl – de må ju vara helt legitima – inte kunnat beviljas. Det finns anledning understryka att staten som arbetsgivare verkligen bör föregå med gott exempel när det gäller att ta kontakter på det lokala planet för att försäkra sig om stöd för sin uppfattning och om att de reformplaner som man umgås med kan genomföras på ett sådant sätt att de inte över hövan träder för när enskilda personer som man har i sin tjänst.

Jag vill på den här punkten, herr talman, yrka bifall till reservationen 2 vid utskottets betänkande som innebär att vi godtar omorganisationen vid våra större flygplatser. Vi är glada över den, men vi vill ändå understryka att om den utredning som nu pågår inte skulle ge helt tillfredsställande resultat så att man kan genomföra organisationen 1 juli 1975, bör det vara regeringen obetaget att bestämma en något senare tidpunkt för ikraftträdandet.

I reservationen 3 behandlas en fråga som inte heller är ny för kammaren. Den gäller en försöksverksamhet med jourdomstolar. Egendomligt nog är vi moderater ensamma om att tillstyrka en sådan försöksverksamhet. Det var annars på det sättet att brottskommissionen ansåg att en sådan fråga borde i lämpligt sammanhang prövas, men det har varit omöjligt för oss moderater i utskottet att få med våra utskottskamrater i detta, enligt min mening, ganska självklara önskemål. Det är väl ändå inte tillfredsställande att det många gånger dröjer år från det att ett brott har begåtts till dess vederbörande har blivit lagförd. Det måste ligga i allas vårt intresse att man krymper tiden mellan brottets begående och

lagföringen. I de fall – de är inte så få – där rättslaget är helt klart och där det inte behövs några större utredningar menar vi att man borde pröva en form av jourdomstolar, som finns också i andra länder. Detta innebär inte att man eftersätter rättssäkerhetskravet, men man får en smidigare form, som kan förkorta handläggningstiden. Och det trodde jag var en sak som vi alla borde kunna vara överens om att vi skall eftersträva. Jag vill med detta yrka bifall till reservationen 3.

När det sedan gäller frågan om förstärkning av polisens resurser finns moderaternas ståndpunktstagande redovisat i reservationen 6. Det här är det sista året i den treårsplanering som beslutades efter brottskommissionens förslag. Helt följdriktigt vidhåller vi våra ståndpunktstaganden i brottskommissionen, dvs. majoriteten tillstyrker departementschefens förslag om en förstärkning med 400 och vi moderater yrkar på 500 plismanstjänster. Men, herr talman, jag vill erinra om de stora rubrikerna på tidningarnas löpsedlar, när brottskommissionen lade fram sitt förslag; det skulle bli en stor förstärkning av polisen; vi skulle få 1 200 nya polismanstjänster under en treårsperiod, fördelade på 400 per år. Det lät inte så dåligt, även om vi kunde konstatera att höjningen inte var så mycket större än den som hade varit vanlig under de senaste åren.

Nu noterar vi emellertid att genom den nyligen beslutade arbetstidsförkortningen inte mindre än 665 årsarbetskrafter har "gått upp i rök". Över hälften av det antal nya polismanstjänster som tillkom genom brottskommissionens förslag har alltså neutraliserats av den beslutade arbetstidsförkortningen. Jag tycker att det är ganska anmärkningsvärt att budgetpropositionen inte med ett ord nämner detta och att man inte på något sätt tar konsekvenserna av den här ändå rätt kraftiga åderlåtningen av polisens resurser när man går in på att diskutera vilket nytillskott polisen skall ha.

Om man hade kunnat notera en positiv utveckling när det gäller brottsligheten kunde man kanske ha haft viss förståelse för detta, men det är väl bara att notera att antalet brottsbalksbrott ånyo visar en tendens att stiga från den helt oacceptabelt höga nivå som brottsligheten tidigare har befunnit sig på. Jag är medveten om, och jag delar justitieministerns uppfattning, att man skall ta statistik med en nypa salt. Men trots allt kan man inte helt glömma de siffror som presenteras i årsstatistiken; någon betydelse måste de väl ändå ha.

Brottsligheten har ju totalt ökat med inte mindre än 4,5 % från 1973 till 1974. Jag besökte häromdagen Skövde polisdistrikt och kunde konstatera, att brottsligheten i detta jämförelsevis lilla distrikt enligt den preliminära statistiken hade ökat med inte mindre än 12,5 %. Den grövre brottsligheten, som ju alla är intresserade av att bekämpa, visar ganska kraftiga ökningssiffror, den grova misshandeln har ökat med över 20 %, rån med skjutvapen med över 17 %, butiksrån med över 20 % och mord och dråp med över 33 %. Om man skall hålla sig till antalet anmälda brott, kan man t. ex. konstatera att antalet under 1974 anmälda rån upp gick till 2 173.

Till detta kommer, och det tycker jag kanske är det allra allvarligaste, att man kan konstatera att uppklaringsprocenten sjunkit ganska kraftigt. Visserligen ligger de tillgängliga siffrorna ganska långt tillbaka i tiden: 1970 var andelen uppklarade brott 24 % och 1971, det senaste år för vilket vi har någon siffra, hade andelen sjunkit till 18 %. Det tycker jag är ganska alarmerande. Enbart detta tycker jag skulle tyda på att man borde förstärka insatserna på utredningssidan för att öka uppklaringsprocenten.

Men det kanske viktigaste i detta sammanhang är – och i det hänseendet har jag att döma av ett TV-uttalande för någon tid sedan samma uppfattning som justitieministern – att försöka få ett grepp om den dolda brottsligheten. Detta är en fråga som justitieutskottet inte har haft anledning att behandla, eftersom den problematiken hänskjuts till ett annat utskott, men jag vill ändå understryka att det är angeläget att tillsätta den utredning som har föreslagits av rikspolisstyrelsen och som skulle ha till uppgift att försöka få något grepp om vilken omfattning den dolda brottsligheten har, så att man kan få möjligheter att bedöma hur pass allvarligt läget är.

Jag tycker alltså, herr talman, att brottsutvecklingen och den minskning av antalet årsarbetskrafter inom polisen som arbetstidsförkortning och begränsningar i övertidsuttag m. m. medfört – och som enligt Svenska polisförbundets beräkningar faktiskt inneburit att vi sedan polisen förstatligades egentligen inte fått något nettotillskott alls av nya polismanstjänster – motiverar den av oss föreslagna förstärkningen med 500 nya polismanstjänster. Det kan sägas att skillnaden mellan 400 och 500 polismanstjänster inte är så anmärkningsvärd, och det tycker inte heller jag att den är, men man kan inte av utbildningstekniska skäl föreslå en större höjning. Det skulle kräva alltför stora investeringar.

Dessa förstärkta polisinsatser bör användas för att bekämpa den grövre brottsligheten, inklusive narkotikabrottsligheten. Men polisen bör också känna det som en angelägen uppgift att försöka vara till skydd för enskilda människor när det gäller att bekämpa den s. k. vardagliga brottsligheten. Jag tror att alltför många människor i dag upplever att polisen inte har möjlighet att hjälpa dem som drabbas av brott vilka kanske inte har direkt dramatisk karaktär men ändå kan vara mycket kännbara för en enskild människa. Det gäller vidare att satsa i större utsträckning – och det är ju egentligen alla överens om – på ett ökat antal kvarterspoliser, att ge polisen chans till ökad fotpatrullering. Men även detta kräver ökade polisresurser. Det gäller också att försöka satsa litet mera på de mindre polisdistrikten, som under lång tid haft ganska otillfredsställande arbetsförhållanden.

Med det anförda, herr talman, ber jag att få yrka bifall till reservationen 6.

I reservationen 8 föreslår vi moderater slutligen att en ny treårsplan för personalförstärkningar inom polisväsendet bör göras. Vi tycker att den treårsplan som nu går mot sitt slut har skapat lugn och arbetsro

för polisen. Man har kunnat utnyttja resurserna mera effektivt och kunnat planera verksamheten på ett bättre sätt utan att varje år sväva i ovisshet om hur stora förstärkningar som skall komma. Vi tycker alltså att erfarenheterna av den föregående treårsplaneringen har varit goda och vi föreslår, att man får besluta om en ny treårsplanering för de kommande budgetåren.

Jag ber att få yrka bifall till reservationen 8.

Reservationen 9 är en konsekvens av vad som föreslås i vår reservation nr 6, och jag yrkar således bifall också till reservationen 9. I övrigt yrkar jag bifall till utskottets hemställan.

Herr JOHANSSON i Växjö (c):

Herr talman! Polisens uppgift är att förebygga, förhindra och utreda brott. Inte minst viktigt är att förebygga att människor, särskilt ungdomar, dras in i gängbrottslighet. Polisen bör finnas ute i samhället, i tätortscentra och i bostadsområdena. Genom en ökad satsning på kvarterspolisystemet kan bättre kontakter knytas med befolkningen och goda brottsförebyggande resultat uppnås. Det är också angeläget att man via massmedia och i skolorna ger upplysning om polisens och lagstiftningens betydelse för att åstadkomma ett välordnat samhälle. Om människorna har en positiv inställning till polisens arbete underlättas de brottsförebyggande insatserna och även arbetet med att beivra och utreda brott.

I polisens arbete är det viktigt att ha god kännedom om olika människors sociala förhållanden och deras sätt att reagera och uppleva sin situation. Polisen har ofta att ingripa mot personer med beteenden som avviker från det normala och som genom psykisk sjukdom eller otrygga förhållanden är särskilt känsliga. I polisens utbildning bör stor vikt läggas vid träning av förmågan att nå kontakt med människor som har sociala och psykiska problem och att på ett positivt sätt avleda gruppkonflikter.

Jag tror, herr talman, att vi kan vara överens om att vi har en poliskår i detta land som väl ryktar sitt värv. Det måste vara ett gott betyg åt en yrkeskår som har en mycket grannliga uppgift. Ibland får vi väl höra att enstaka polismän i något speciellt fall har uppträtt mindre lämpligt. Det kan genast föranleda massmedia att ropa ut med stora rubriker att vi t. ex. skulle vara på väg att få en brutal poliskår. Men folk vet som regel bättre och fäster väl inte så stor vikt vid detta. Man vet att den enskilde polisen ibland står inför uppgifter som är minst sagt svårhanterliga och där det ställs krav på omdöme som få människor klarar av. För det mesta klarar polismännen detta, men de är dock inte mer än människor och kan naturligtvis fela.

Men vi bör alltid lägga oss vinn om att vår polis får en så allsidig utbildning som möjligt, en utbildning som ger grund för att poliskåren i de flesta möjliga fall klarar av sina mångskiftande uppgifter.

Centerns och folkpartiets representanter i utskottet har reserverat sig till förmån för en förlängning av grundutbildningen med tre veckor. Utskottsmajoriteten har föreslagit en veckas förlängning av grundutbild-

ningen för poliser.

Rikspolisstyrelsens begäran om tre veckors förlängning av utbildningen motiveras med att viktiga ämnen nu får stå tillbaka eller helt saknas på schemat. Jag tar mig friheten, herr talman, att citera ett avsnitt av rikspolisstyrelsens äskande i anslutning till årets budgetproposition, där man anger grunden för att man vill ha de här ytterligare tre veckorna:

”För att den enskilde polismannen skall vara beredd att fullgöra dessa delar av polisverksamheten krävs att han i sin utbildning ges goda kunskaper om hur det svenska samhället fungerar och vilken roll polisen har i samhället. Det krävs också att han förstår andra myndigheters och organisationers arbetsuppgifter. Han bör också ha goda kunskaper om vår socialpolitik samt ha sådana kunskaper i sociologi och psykologi, att han känner till orsaker bakom personlighetsutveckling och social utveckling, konflikter mellan grupper och särskilt tänkbara orsaker till motsatsförhållanden mellan polisen och vissa andra grupper. Polismannen bör också känna till den svenska kriminalpolitiken och ha grundläggande kunskaper i kriminologi. Undervisningen i de beteendevetenskapliga ämnena bör i viss utsträckning ges direkt anknytning till den praktiska polistjänsten. Detta kan lämpligen ske inom ramen för undervisningen i yrkesetik.”

Jag behöver väl knappast argumentera ytterligare för det nödvändiga i en förlängning av grundutbildningen med de ämnen som jag själv och även rikspolisstyrelsen understrukt vikten av när det gäller att få en god poliskår i vårt land. Jag yrkar bifall till reservationen 4 vid punkten 2 i utskottsbetänkandet.

Utöver detta vill jag anföra några synpunkter på vissa avsnitt av utskottsbetänkandet i övrigt. I och med årets riksdagsbehandling så tar vi den sista tredjedelen av 1973 års paketbeslut om förstärkning av polisverksamheten. Under denna treårsperiod har förstärkningarna till polisväsendet uppgått till i stort sett 1 200 nya polismanstjänster plus 450 tjänster för annan personal.

Vi vet att det var den s. k. brottskommissionen som med anledning av brottsutvecklingen i vårt land fann angeläget att särskilda åtgärder skulle sättas in för att ge en förstärkning till polisen. Det har varit tillfredsställande att vi i riksdagen varit så eniga om detta. Det har varit en styrka för polisen att veta vad man får och kunna planera därefter. Frågan är nu om vi skall fortsätta med en sådan här planering. Planering måste det alltid vara, men jag tänker närmast på frågan om vi skall binda oss för exempelvis ytterligare en treårsperiod.

Som fru Kristensson, vår värderade ordförande i utskottet, här har sagt, har man från moderat håll i en motion, som man följt upp i en reservation till utskottsbetänkandet, hävdad att riksdagen bör besluta om en förnyad treårsperiod. Det kan väl ligga mycket i detta. Men från centerhåll har vi sagt oss att vi nu får avvakta och se. Det var något exceptionellt som hände 1973. Brottsutvecklingen i landet var sådan att något rejält måste göras på polissidan, och man blev överens om en

*Anslag till polisvä-
sendet*

förstärkning. Brottsförebyggande rådet har tillsatts och har också full rättighet att lägga fram förslag i fråga om förstärkning av polisen och övriga aktiviteter som kan förhindra brottslighet. Därför tror vi att det inte kan vara nödvändigt att vi i dag binder oss för en ny period i detta avseende.

Justitieutskottet har vidare behandlat en motion av herrar Lindkvist och Hellström, som begär en utredning om polisstyrelsens funktion och organisation i syfte att förbättra de förtroendevaldas inflytande och beslutanderätt över polisens verksamhet. Det är en mycket intressant motion, som vi har behandlat mycket seriöst i utskottet. Vi har väl litet var fått del av vissa uppgifter om att lekmannainflytandet, som vi trodde skulle bli bättre med den nya organisationen – när vi gick över från polisenämnd till polisstyrelse – inte har slagit så väl ut på sina håll i landet. Därför har vi i utskottet sett mycket seriöst på denna motion, men vi har icke tillstyrkt den. Vi säger i utskottsbetänkandet att rikspolisstyrelsen har utarbetat en enkät, som gått ut till alla polisstyrelser i hela landet. Ledamöterna i polisstyrelsen får ange hur de ser sin situation och vad de vill ha ändring på, osv. Ungefär till den här debatten har facktidskriften Polisen utkommit med nr 3, och där lämnas en redogörelse för enkäten som jag finner mycket intressant.

Först och främst är det naturligtvis värdefullt att man svarar på en sådan här enkät i så stor utsträckning som möjligt. Jag måste säga att det har man gjort i detta fall. Sammanlagt 618 svar kom in från de 725 ordinarie lekmanaledamöterna, och alla polisdistrikt fanns representerade bland svaren. Det innebär att 85 % av de utsända formulären har kommit tillbaka besvarade.

När man går till själva frågorna fäster man sig vid några avsnitt.

En fråga gällde om de förtroendevalda ville ha ytterligare uppgift på den sektor som gäller polisens rent operativa verksamhet. Två tredjedelar eller 62 % uttalade sig mot ett sådant deltagande, medan en tredjedel eller 36 % ansåg att de förtroendevalda bör kunna vara med och fatta beslut om det operativa polisarbetet.

Man har i undersökningen också gärna velat veta hur lekmännen i polisstyrelserna ser på sitt uppdrag. 79 % finner polisstyrelsejobbet "något, gańska eller mycket meningsfullt, medan 20 procent anser arbetet inte alls eller inte särskilt meningsfullt". Omkring hälften av polisstyrelseledamöterna uppger sig vilja ha mer inflytande när det gäller organisation och arbetsordning i polisdistriktet.

När man jämför den insyn ledamöterna hade i polisverksamheten på polisenämndernas tid med insynen i dagsläget, vilket också är intressant, framgår det att 45 % anser att man har ungefär samma insyn nu som då, medan ungefär lika många tycker att de får bättre insyn i dag.

Detta var något om den motion som vi har behandlat och om den enkät som rikspolisstyrelsen har gjort. Jag tror att enkäten och uppföljningen av den kommer att bli av stor betydelse, för det var ju meningen att lekmannainflytandet skulle bli så bra som möjligt. Nu har rikspo-

lisstyrelsen förklarat att regionala konferenser kommer att anordnas ute i landet där man skall ta upp problemen med lekmannarepresentanterna, med polismästarna osv. Jag tror att uppföljningen kan ge ett gott resultat och leda till ett bättre inflytande för lekmännen i polisstyrelserna.

Herr talman! Jag skall inte säga mer om utskottsbetänkandet – min partivän herr Bengtsson i Göteborg kommer att behandla flygplatspolisfrågan.

Herr PETERSSON i Röstånga (fp):

Herr talman! Jag avser att något kommentera en del av punkterna i utskottsbetänkandet och de två reservationer som jag är med på. Men först vill jag rent allmänt säga ett par ord om folkpartiets syn på polisfrågorna, den fortsatta inriktningen av polisens arbete samt brottsbekämpningen i ett något längre perspektiv.

”Utan trygghet till liv och lem är inget samhälle ett gott samhälle,” har vi skrivit i vår partimotion. Polisen intar en central roll, och största utsikten att på kort sikt påverka brottslighetens omfattning ligger i att ge polisväsendet en sådan inriktning och sådana resurser att risken för upptäckt blir större. För att klara upp begångna brott, fullgöra sin servicefunktion och verka brottsförebyggande är det väsentligt att det finns poliser tillgängliga på rimliga avstånd i hela landet.

Enligt vår uppfattning är det viktigt att polisens roll förändras så, att polisen inte bara träder i funktion när brott begåtts. Så skall man naturligtvis se polisens arbete. Den kanske främsta polisuppgiften är den förebyggande verksamheten. Men den har beklagligtvis kommit i skymundan på grund av de många brott som måste utredas och som tar den stora delen av polisernas arbetstid.

En omfattande fotpatrullering är ett led i den brottsförebyggande verksamheten. Vi har hävdad och hävdar alltjämt att poliserna i sina bilar har blivit för anonyma för medborgarna och att deras kontakter med människorna har blivit för få och för ytliga. Därför har vi från vårt håll år efter år bl. a. talat om hur kvarterspolisorganisationen skulle utbyggas, så att vi i kommundelar och tätorter får kvarterspoliser som lär känna befolkningen och kan ta del av människornas problem samt framför allt verka under längre tidsperioder på samma plats. Jag skall emellertid inte förneka att det i synnerhet under de senare åren har pågått en medveten strävan att förändra polisens roll i den riktning vi har förespråkade. Men ännu återstår mycket, och förändringen går för långsamt.

I årets partimotion har vi tagit upp polisutbildningen, där vi anser det viktigt att de nya poliserna får bättre kunskaper i bl. a. psykologi och kriminologi.

Vi menar också att medborgarinflytandet i de nya polisstyrelserna måste förstärkas. Det blev inte vad man trodde, hoppades och önskade. Och som vanligt kräver vi – för vilken gång i ordningen vet jag inte – att medborgarvittnen allmänt skall vara med vid förhör på polisstationerna. Vi tycker att det är ett rimligt krav sett från såväl den förhördes som

Fredagen den
11 april 1975

*Anslag till polisvä-
sendet*

från förhørsledarens sida.

Men i en politik som vill skapa trygghet till liv och lem för sina medborgare och som vill få brottskurvan att vända nedåt är det i det längre perspektivet inte bara polisernas antal, utrustning och nya roll som är det avgörande. Det handlar också om de allmänna förhållanden som råder i vårt samhälle. De betingelser under vilka människor lever har stor betydelse för de brottsförebyggande insatserna.

Vår poliskår har en hygglig demokratisk förankring, men lekmanainflytandet har inte helt kommit till sin rätt i de nya polisstyrelserna. Under stor enighet beslöt vi här i riksdagen om en treårsplan för den personella utökningen av polisen. Frågan huruvida poliskåren är tillräckligt dimensionerad varken kan eller vill vi ta ställning till i år, det sista i treårsperioden. Vi vill emellertid framhålla att riksdagen vid behov måste vara beredd att utöka poliskåren. Men framtidspolitiken för att få brottskurvan att vända nedåt måste främst gå ut på att genom ekonomiska och sociala insatser skapa ett bättre och mänskligare samhälle.

Under punkten I i förevarande betänkande behandlas åtta motioner, av vilka sex går att para ihop. Frågan om medborgarvittnena tas upp i folkpartiets partimotion och av socialdemokraterna Lindkvist och Hellström, de förtroendevalda representanternas inflytande i polisstyrelserna av samma socialdemokratiska motionärer och av mig själv. Det rör sig här alltså icke bara om en motion, herr Johansson i Växjö, utan om två motioner. Vidare tas omorganisationen av flygplatspolisen upp av representanter för centern och folkpartiet samt av en enskild socialdemokrat; den senare har dock ett annat yrkande.

Låt mig först beröra frågan om medborgarvittnena. Vi är givetvis glada att i motionsform få stöd av enskilda socialdemokrater. Riksdagen har i olika sammanhang alltsedan 1967 uttalat att frågan bör prövas. Riksdags skrivelser har avfattats, men ingenting har hänt. Vi tycker att frågan är av alldeles för stor betydelse för att utsättas för en sådan långhalning. Nu stoppas den i den stora "säck" som den allmänna utredningen om polisverksamheten som departementschefen varslat om utgör. Utskottets skrivning – utskottet uttalar att frågan om medborgarvittnen skall behandlas skyndsamt – gör att jag, dock inte utan en viss eller t. o. m. stor tvekan kan biträda det i denna fråga enhälliga utskottets hemställan.

I samma rymliga "säck" stoppas också motionerna om lekmanainflytandet i polisstyrelserna. Det medborgarinflytande som man från demokratiska och andra utgångspunkter hade så stora förhoppningar på har förvisso inte förverkligats. Polisstyrelserna fick alltför snäva arbetsuppgifter för att kunna påverka polisverksamheten. Justitiekommittén har, som herr Johansson i Växjö framhöll, vid behandlingen av motionerna också kommit till insikt om att något gått snett i denna fråga. Det har också tidigare rikspolisstyrelsen gjort, vilket föranlett en enkätundersökning. Det är givetvis viktigt att det materialet bearbetas innan man gör ett nytt ställningstagande. Av denna anledning och eftersom ärendet genom motionerna fått ett fall framåt yrkar jag inte bifall till dem.

Under samma punkt har folkpartiets representanter tillsammans med centerns reserverat sig för att polisbevakningen vid de stora flygplatserna Arlanda och Landvetter även i fortsättningen skall handhas av den lokala polisen. En rad skäl talar för detta. Vi har utvecklat det i reservationen 1, vilken jag yrkar bifall till.

Under punkten 2 finns ännu ett motionspar. Båda motionerna berör polisutbildningen. Vi menar att polisarbetet för varje år blir alltmer komplicerat och besvärligt. Därför måste det ställas nya och större krav på polisutbildningen. Särskilt viktigt är det att utbildningen i ämnen som psykologi och sociologi fördjupas och att de blivande poliserna ges större kunskaper om alkohol- och narkotikafrågorna. Vi anser därför att rikspolisstyrelsens förslag, som innebär en utökning av kurstider med tre veckor, är ett steg i rätt riktning. Som framgår av betänkandet fullföljer vi vårt krav i reservationen 4, där vi begär att anslaget under punkten 2 skall räknas upp med 340 000 kr.

Herr talman! Jag yrkar alltså bifall till reservationerna 1 och 4. I övrigt ansluter jag mig till utskottets hemställan.

Herr LÖVENBORG (vpk):

Herr talman! Jag skall ta upp en detalj i betänkandet; herr Pettersson i Västerås kommer senare att utveckla vår kriminalpolitiska syn i ett större sammanhang, knutet till det här betänkandet.

Vänsterpartiet kommunisterna har även i år motionerat i anslutning till anslaget för den s. k. särskilda polisverksamheten, eller säpo som den delen av den polisiära verksamheten mera populärt brukar benämnas.

Vi har – för att upprepa något som redan är bekant – en misstro mot säkerhetspolisens nuvarande inriktning på grund av att vi fortfarande anser att dess inriktning är felaktig, dvs. antisocialistisk och reaktionär.

Det är skälet till att vi även i år går emot en höjning av anslaget och anser att det t. o. m. skulle kunna reduceras om säpo sysslade med enbart det som bör vara dess uppgift, dvs. att motverka spioneri och sabotage och på annat sätt skydda vårt lands säkerhet.

Nu har man år efter år förklarat att säpo inte är politiskt enögt, att det inte längre förekommer någon åsiktsregistrering eller speciell övervakning av den politiska vänstern i vårt land. Det är möjligt att alla dessa försäkringar hade kunnat vinna viss tilltro även hos oss, om man inte praktiskt taget varje år hade fått ett indicium eller flera indicier på att försäkringarna inte stämmer med verkligheten.

Nu skall vi vara på det klara med att de försäkringarna inte är nya. Under krigsåren förde säpo register över människor med vissa politiska åsikter, och det är ingen hemlighet att de registren i huvudsak fylldes av folk från vårt parti och andra socialistiskt tänkande människor, medan högerfolk och nazistsympatisörer ägnades ett förstrött intresse, kanske inte minst därför att de som styrde och ställde inom säkerhetspolisen var samma andas barn.

Enligt officiella uppgifter skulle åsiktsregistreringen ha upphört redan

1945. Det trodde vi inte då, och det visade sig vara riktigt. År 1966 publicerade Sven Rydenfeldt ett par artiklar om säpos åsiktsregistrering och personkontroll, och samma år tvingades den dåvarande justitieministern att ordna en presskonferens, där existensen av den påtalade verksamheten de facto erkändes. 1966 kom samma författare ut med en bok, Sakerhetspolisens hemliga register, med ett så utförligt faktamaterial att det blev verkligt besvärande för höga vederbörande.

Sedan kom den Strandska utredningen, som bekräftade att åsiktsregistrering skett under många år, även efter kriget. Därefter har det hetat att åsiktsregistreringen har upphört från 1968 eller 1969, då den nya personkontrollkungörelsen kom till.

Vad skall man tro? Först förklarar man i 20 år efter kriget, att någon åsiktsregistrering inte existerar i sinnevärlden, och sedan säger man att det – som enligt framträdande regeringsledamöter inte existerar – har upphört sedan slutet av 1960-talet!

Säpo har spelat en skum roll i det förflutna. Organisationen hade bl. a. sin funktion när man förberedde Enbomsprovokationen under det kalla kriget och som ledde till skändliga och orättvisa domar över människor som inte hade begått något brott, utan bara blev offer för ett väl planlagt justitiemord. I det spelet hade säpo sin givna plats. Det är förklarligt att vi – även så här långt efteråt – fortfarande erinrar oss detta med både bitterhet och vrede.

Men allt detta tillhör ju historien, brukar det sägas i de här debatterna. "I dag har säkerhetspolisen en annan inriktning, inte antisocialistisk, inte riktad mot den politiska vänstern."

Ja, herr talman, det är just det som är frågan. Vi refererar inte till några hjärnspöken, utan tycker oss praktiskt taget varje år få bekräftelse på att säpos verksamhet fortfarande i stor utsträckning riktar sig mot den socialistiska vänstern i vårt land.

Jag skall inte räkna upp alla de fall som vi tycker vara klara indicier på att säpo fortfarande lägger ner en stor energi på att övervaka folk med vänstersympatier.

Låt mig bara som exempel ta den kvinnliga anställda i luftfartsverket som bevisligen skuffades undan från sitt ordinarie arbete och även tog konsekvenserna därav. Det var säpo som sände över uppgifterna till luftfartsverket. Och vad hade hon gjort sig skyldig till? Jo, hon hade klart deklarerat sin politiska uppfattning, som naturligtvis inte var av s. k. samhällsbevarande slag. Det här kom fram i rampljuset enbart av det skälet att en avdelningsdirektör i luftfartsverket fann det hela så osmakligt att han offentliggjorde hela saken.

Vi hade studenten i Umeå som säpo försökte värva för att han skulle övervaka sina kamrater som var aktiva i Vietnamrörelsen eller på annat sätt sysslade med socialistiska och antiamerikanska aktiviteter. Vi hade värnpliktsriksdagen där grabbarna helt plötsligt upptäckte att ett par herrar – utlånade från säpo – satt och prickade för folk med kryss och ringar allteftersom deras åsikter kom fram från talarstolen.

Allt det jag här nämner försöker man på olika sätt bortförklara i mer eller mindre krystade ordalag, ofta på ett sätt som verkligen inte har ingivit förtroende utan bara gjort sakerna värre.

Och i slutet på förra året hände någonting som inte heller var något hjärnsnöke. Strax före jul planerade vpk och KU i Kalix att anordna s. k. appellmöten för Vietnam på några platser i samhället. Det visade sig när tillståndet skulle avhämtas på polisstationen att handlingarna också innehöll säpos adress i Luleå. Säpo skulle alltså uppmärksammas på denna mycket normala politiska mötesverksamhet. När den något förvånade sökanden frågade varför säpo skulle ha besked om de planerade mötena fick han till svar: "Så gör vi alltid." Polismästaren kopplades in och uppgav sig ingenting veta – och det kan ju tyckas märkligt.

Den lokale säpo-chefen i Luleå gav i ett telefonsamtal den här kommentaren: "Det finns ingen generell order från vår sida om att sådana politiska aktiviteter skall registreras, men det är mycket möjligt att någon eller några underordnade SÄPO-tjänstemän har gjort överenskommelser ute i distriktet om att sådana aktiviteter skall rapporteras in."

Det står alltså klart att säpo rutinmässigt inforrdar uppgifter om vanliga möten som anordnas av bl. a. våra organisationer. Man måste ju fråga sig: Vad i herrans namn kan detta ha med säkerhetspolisens normala funktioner och arbete att göra?

Nu måste det i sammanhanget sägas att det med berömvärd snabbhet företogs en utredning, men den lämnade flera viktiga frågor obesvarade. Den gjordes av rikspolischefen, och enbart detta faktum gör att man måste betrakta resultatet med en viss skepsis. Rikspolischefen måste väl i någon mån sägas vara part i målet, det handlar ju om hans eget fögderi. Självfallet skulle det ha varit en opartisk utredning.

Händelsen i Kalix är alltså något som vi inte utan skäl betraktar som ännu ett klart indicium på att inriktningen av säpos verksamhet i stor utsträckning är densamma som tidigare, alltså mot vänster. Det är svårt att tro att det som avslöjades i Kalix bara skulle förekomma i detta enda polisdistrikt i hela landet. Det vore nästan att utmana löjet om man vore så blåögd. Det som förekom i Kalix polisdistrikt har varit eller är rutin också i andra polisdistrikt.

Det leder oss till den slutsatsen att om säpo upphörde med sitt sno-kande, noterande och registrerande kring människor som inte vill skada vårt land men väl förändra det i socialistisk riktning, då skulle man också kunna minska anslaget som nu föreslås bli höjt till hela 54,1 milj. kr.

Vi kräver inte att säpo skall avskaffas, men vi kräver övertygande bevis på att säpos inriktning radikalt har ändrats. I stället tycker vi att vi gång efter gång får belägg för att den s. k. särskilda polisverksamheten klampar vidare i samma reaktionära spår som tidigare.

Mot den bakgrunden ber jag, herr talman, att få yrka bifall till reservationen 5 vid justitieutskottets betänkande nr 9.

Fredagen den
11 april 1975

*Anslag till polisvä-
sendet*

Fröken MATTSON (s):

Herr talman! Jag har under arbetet i utskottet vid behandlingen av avsnittet om polisverksamheten i budgetpropositionen fått ett mycket bestämt intryck av – och jag är glad att kunna konstatera att både herr Johansson i Växjö och herr Petersson i Röstånga tidigare framhållit det samma – att man inom riksdagen, uppenbarligen påverkad av strömningar runt om i landet, är starkt medveten om önskvärdheten av så mycket medborgarinflytande som möjligt. Utskottet har haft att behandla en lång rad motioner från olika partier. Dessa gäller inte bara frågan om medborgarvittnen, utan de gäller också frågan om ett större inflytande i polisstyrelserna och hur man i polisens utbildning skall kunna ge en större allmän orientering. En del motioner tar också upp frågan om kontakten mellan polis och allmänhet, bl. a. genom kvarterspoliser.

Jag tycker att detta är delvis nya tongångar. Jag tror att vi aldrig tidigare under de år jag haft glädjen att tillhöra justitieukskottet haft en så engagerad debatt. Jag finner att det är värt att inledningsvis framhålla detta när jag nu skall lägga fram utskottets syn på de frågor som behandlas i vårt betänkande nr 9.

Utskottets ordförande har inledningsvis talat om brottsutvecklingen i landet. När fru Kristensson gör detta och därvid lägger fram procenttal och andra siffror finner jag anledning – liksom alltid tidigare när jag hört fru Kristensson tala om den saken – att stryka under med mycket tjocka streck vad som står i budgetpropositionen om att brottsstatistiken inte kan ge någon verklig bild av brottslighetens omfattning. Det går inte att enbart ställa brottsiffrorna i relation till antalet poliser.

När jag förra året representerade Sverige i Förenta nationernas generalförsamling gjorde jag ett studiebesök hos New York-polisen och frågade vad man tänkte ta sig till med den alldeles uppenbart tilltagande brottsligheten, som också gick ned mycket långt i åldrarna. Man sade mig då exakt detsamma som New Yorks nya polismästare sade i en lång intervju i New York Times då han för några år sedan tillträdde sin befattning: Jag önskar icke en enda polis till. Det är inte på det sättet vi kan få bukt med brottsligheten. Det krävs helt andra, förebyggande åtgärder, och det krävs att man jämför olika sociala skikt inom befolkningen.

Detta som en allmän principförklaring. Jag tänker i övrigt inte gå in i debatt, utan jag skall fortsättningsvis lägga fram utskottets syn på arbetet. Dessförinnan vill jag bara i korthet när det gäller frågan om flygplatsbevakningen, som senare kommer att behandlas av herrar Nygren och Lundgren, säga att vi inom utskottet anser det ganska rimligt att redan i år ge Göteborg ett klart principuttalande om hur man i fortsättningen skall inrikta flygplatsbevakningen vid Landvetter. Däremot har vi nog funnit att det ligger rätt mycket i herr Lundgrens motion om att man kan vänta med att överflytta den här uppgiften från Märsta till Stockholms polisdistrikt intill dess den nya stationsbyggnaden vid Arlanda är klar den 1 november 1976.

Jag skall därför i korthet be att få yrka avslag på reservationerna 1

och 2 beträffande flygplatsbevakningen och bifall till utskottets hemställan i denna del.

Fru Kristensson talade i sitt anförande återigen om ett begrepp som kallas jourdomstolar. Vi har fått motioner om det tidigare och då från litet annorlunda utgångspunkt. Förra gången önskades jourdomstolar för ungdomsbrottslingar. Den gången sade utskottet mycket bestämt ifrån att det skall vara rättsjämlighet mellan alla grupper. De unga lagöverträdarna skall icke behandlas annat än med den säkerhet och det djupa inträngande i deras situation och förutvarande förhållanden som ligger till grund för hela det svenska utrednings- och domstolsväsendet. Vi yrkade alltså avslag på motionen vid föregående års riksdag.

I år är förslaget som sagt något annorlunda. Motionärerna vill att jourdomstolar på försök skall inrättas i en eller ett par större kommuner. Vi har inom utskottet inte blivit övertygade om att jourdomstolar är något som kommer att lösa frågorna, med tanke på den långsamhet som ibland tyvärr råder när det gäller handläggningen. Vi ställer oss tveksamma till tanken även när den framförs så här generellt och bara avser ett försök.

Vi påpekar också i utskottsbetänkandet att efter det att trafikmålskommitténs betänkande blivit klart har man fått en försöksverksamhet till stånd och fr. o. m. den 1 oktober i år föreligger arbetsanvisningar från rikspolisstyrelsen. Det är klart att dessa har mer begränsat syfte, men de kommer ändå att bringa ned handläggningstiderna. Vi anser inom utskottet att man inte får ge avkall på rättssäkerheten utan man måste kräva ordentlig utredning och behandling.

Vi ställer oss alltså avvisande till tanken på jourdomstolar men framhåller att den kanske kan omfattas av det utredningsarbete som bedrivs inom 1968 års brottmålsutredning och det arbete som nu pågår inom åtalsrättskommittén. Den kan också bli aktuell vid den översyn av rättegångsbalken som f. n. förbereds i justitiedepartementet. I dessa olika sammanhang kommer det att finnas större möjligheter att penetrera tanken bakom jourdomstolar och se om och hur sådana kan anpassas till svensk rättspraxis.

Jag ber därför att få yrka bifall till utskottets hemställan vid denna punkt och avslag på reservationen 3.

Jag vill sedan till både herr Petersson i Röstånga och herr Johansson i Växjö säga att det är helt klart att vi är överens om att polisen skall få så mycket information och kunskap som möjligt när det gäller allmänorienterande ämnen, i fråga om psykologi och andra områden som polismän i våra dagar verkligen måste behärska. Men vi som är i majoritet i utskottet är inte riktigt ense med våra borgerliga kamrater.

Man har begärt medel till utökning av grundkursen för polismän med en vecka. I motioner har centern och folkpartiet föreslagit förhöjningar på mellan 334 000 kr. och 350 000 kr. för att förlänga grundutbildningen med tre veckor. Vi i utskottet delar, som jag sade, uppfattningen att det är angeläget att polismännen får ökade kunskaper i samhällsorientering och i beteendevetenskapliga ämnen, i psykologi och i kriminologi.

Men jag tror att det bör påpekas att rikspolisstyrelsens förslag om en förlängning av grundkursen med tre veckor syftar till att bereda plats inte bara för en sådan undervisning utan också för ökad utbildning i mera polisiära ämnen. Det gäller ordningspolistjänst, kriminalpolistjänst, civilrätt och straffrätt. Om kursen utökas med en vecka – som föreslås i propositionen – så blir det en ökad satsning just på samhällsorienterande ämnen, psykologi och kriminologi. Då har syftet uppnåtts.

Jag ber därför att även på den här punkten få yrka bifall till utskottets hemställan och avslag på reservationen 4.

Men jag tycker att det bör antecknas till protokollet och möjligen också meddelas representanter i rikspolisstyrelsen att vid de överläggningar som representanter för utskottet hade med Svenska polisförbundet framhölls från förbundets sida att man stöder tanken på utbildning men att man inte hade tagit ställning till det antal timmar som den mer allmänorienterande utbildningen i beteendekunskap, psykologi och samhällsorientering kräver.

Vad man däremot framhöll som någonting ytterst angeläget var att inte enbart grundkurserna utvidgas, utan att även kompletteringsundervisning anordnas. Det finns stora kunskapsluckor hos äldre poliser, särskilt i ledande befattningar, och det behövs kompletteringsundervisning, speciellt för dem som anställts under åren 1962–1967. De bör få en generell utbildning efter den mycket begränsade grundutbildning som de fått tidigare. Detta är alltså Svenska polisförbundets prioritering, och det kanske också hör till diskussionen om hur den fortsatta polisutbildningen skall läggas upp.

Herr Lövenborg har i reservationen 5 framfört samma tankar som vi har mött från vänsterpartiet kommunisternas sida varje år i justitieutskottet. Varje år har dessa motionsyrkande avstyrkts under stor politisk enighet i utskottet och sedan avslagits av riksdagen. Jag vill särskilt hänvisa till utskottsbetänkandet från år 1973. I det lämnade utskottet en ingående redovisning för uppbyggnaden av den polisiära säkerhetstjänsten i Sverige, för den mot Sverige riktade främmande underrättelseverksamheten, för inriktningen av säkerhetspolisens arbete, för principerna för registrering när det gäller medlemmar i politiska organisationer som har våld på sitt program eller som kan befaras använda våld för sina politiska syften och för utvecklingen under senare år av anslagen till den särskilda polisverksamheten. Vi har inom utskottet informerats av företrädare för justitiedepartementet och rikspolisstyrelsen just om säkerhetspolisens verksamhet, och jag anser i år liksom tidigare att det uppenbarligen saknas fog för bifall till förslaget från vpk.

Jag ber därför, herr talman, att få yrka avslag på reservationen 5 och bifall till utskottets hemställan i denna del.

När det gäller reservationen 6, som upptar förslag om ytterligare 100 polismanstjänster, tycker jag att man bör framhålla att de siffror som fru Kristensson förde fram om vad arbetstidsförkortning och annat har inneburit för den svenska poliskåren är hämtade från Svenska polisför-

bundets material. Det är en uppräknig som gjorts från 1968 fram till 1974. Jag har inte ansett det vara min uppgift att analysera de här siffrorna, men jag vill å andra sidan framhålla att vi i justitieutskottet alltsedan vi började vårt arbete i den nya enkammarriksdagen har fått ta ställning till och tillstyrkt förslag om överflyttande av en del av polisens mera administrativa uppgifter till annan personal och att det också har skett en rationalisering som gäller själva utrustningen. Det går alltså inte att räkna enbart i polistjänster.

Jag vill vidare peka på att 1973 års beslut betingades av ett särskilt behov av kraftfulla åtgärder med hänsyn till de rådande förhållandena. Vi sade då att den treårsplan som lades fram i första hand syftade till att söka komma till rätta med visst slag av brottslighet som framstod som särskilt oroande: våldsbrott, narkotikabrott, tillgrepps- och skattebrott. Vi finner därför att vi nu bör fortsätta enligt den ram som antagits och inte gå in på att ytterligare utöka verksamheten.

Jag ber, herr talman, att få yrka avslag på reservationen 6 och bifall till utskottets förslag i denna del, liksom jag också vill yrka avslag på reservationerna 7 och 8. Reservationen 7 är från vänsterpartiet kommunisterna och tar avstånd från tanken på en ökning av poliskåren till förmån för förstärkta frivårdsinsatser, forskning och brottsförebyggande åtgärder.

Beträffande den treårsperiod som har diskuterats här i dag har utskottet sagt att medel för 500 nya tjänster i den lokala polisorganisationen – 400 polismanstjänster och 100 tjänster för annan personal – avser mest ytterligare förstärkning av kvarterspolisverksamheten och de mindre polisdistrikten. I motion 1100, som man tidigare har talat om här, yrkas medel för 100 polismanstjänster utöver regeringens förslag. Vi vill för vår del framhålla att några omständigheter inte inträffat som bör föranleda att riksdagen går ifrån ställningstagandet 1973 rörande den lokala polisorganisationens förstärkning under en treårsperiod. Vi avstyrker därför de motioner som har tagit upp denna fråga och yrkar bifall till utskottets hemställan i den delen. Därmed har jag också avstyrkt bifall till reservationen 9 om ytterligare polisutrustning och reservationen 10, som är en följdreservation till vänsterpartiet kommunisternas förslag om nej till en ökning av antalet polistjänster.

Med detta ber jag, herr talman, att få till alla delar yrka bifall till justitieutskottets hemställan i betänkandet nr 9, vilket innebär avslag på de till betänkandet fogade reservationerna.

Herr JOHANSSON, i Växjö (c) kort genmäle:

Herr talman! Jag vill allra först rätta till en fadäs, som jag gjorde när jag inte nämnde Hans Peterssons i Röstånga motion. Jag vill gärna nämna den, eftersom Hans Petersson inte är den som armbågar sig fram och framhäver sig själv. Rätt skall vara rätt. Det finns två motioner, dels motionen av herr Petersson i Röstånga, dels motionen av herrar Lindkvist och Hellström, när det gäller lekmannainflytandet i polisstyrelserna.

Sedan vill jag säga något om fröken Mattsons inlägg. Man kan naturligtvis hoppas att den vecka som majoriteten i utskottet har föreslagit att utbildningen ökas med skall räcka till. Men fröken Mattson hade mycket stora ambitioner beträffande den här veckan. Det var inte enbart psykologi, psykiatri, sociologi och samhällskunskap som man skulle hinna med, utan vår vice ordförande i utskottet sade att tiden också skulle räcka till mer praktisk polistjänst: ordningspolistjänst, övervakning, trafikövervakning osv. Det skulle bli ett komprimerat program på en enda vecka, och man hinner enbart lukta litet grand på alla dessa ämnen. Skall det bli något rejält, skall man få ut något och få en utbildning som tränger in litet grand i allt detta är det minsta möjliga en utökning av utbildningen med tre veckor, fröken Mattson. Jag tror att man först då vinner något resultat med en ökning.

När det gäller jourdomstolarna har jag precis samma uppfattning som fröken Mattson, att rättssäkerheten inte får komma i kläm. Det är naturligtvis inte heller moderaternas mening att så skall ske, men om vi går in för jourdomstolar finns det risk för att man gör avkall på rättssäkerheten.

Sedan håller jag också med fröken Mattson om att den översyn som sker litet här och där på detta område kan ge resultat, så att vi får ta ställning till någonting i den här riktningen litet längre fram.

Herr LÖVENBORG (vpk) kort genmäle:

Herr talman! Jag tror inte, fröken Mattson, att man kommer ifrån frågan om säpos inriktning – som vi fortfarande är mycket kritiska mot – med svepande formuleringar, hänvisningar till 1973 års betänkande och nya försäkringar. Man brukar hänvisa till den parlamentariska kontrollen, men där finns inte vi med. Vi ifrågasätter också om lekman-narepresentanterna i rikspolisstyrelsen verkligen kan få all den information som behövs om man vill ha en fullödlig bild av säpos verksamhet. Det finns många möjligheter att dölja obehagliga fakta. Det har bl. a. säpos förflutna visat. Och när vi varje år får, enligt vår uppfattning, nya tecken på att man fortsätter i samma spår är det inte så underligt att vi är misstroagna, att vi kommer igen i utskottet och med våra motioner.

Vi har den s. k. personkontrollkungörelsen, som förbjuder säpo att registrera någon enbart på grund av politisk åsikt, men det är en rätt tänjbar formulering. Det är också bara säpo som enligt lag skall vara förbjuden att föra åsiktsregister.

Statsrådet Geijer sade i en radiointervju efter den händelse i Kalix som jag tidigare talade om, att i det centrala register som säpo för finns inte någon åsiktsregistrering. Det kan man också med skäl betvivla. Men jag skulle vilja ställa frågan: Vad sker lokalt? Det borde man kanske också intressera sig en smula för.

Fru KRISTENSSON (m) kort genmäle:

Herr talman! Både herr Johansson i Växjö och utskottets vice ordförande hänvisade till att det hände någonting exceptionellt 1973, som gjorde att man då verkligen måste satsa på brottsförebyggande åtgärder och få en förstärkning av polisen. Jag undrar vad det var för speciellt som hände 1973? Jag skulle vilja fråga utskottets vice ordförande: Anser fröken Mattson att situationen när det gäller brottsutvecklingen i dag har blivit väsentligt bättre än 1973? Vad var det som hände 1973 utom att vi hade ett nära förestående val och att man på vissa håll tyckte att det var angeläget att markera att något kraftfullt måste göras?

Vidare säger fröken Mattson – och det har jag själv tidigare sagt – att man inte kan tillmäta enbart brottsstatistiken en avgörande betydelse. Men statistiken visar i sig återigen en uppgång från en nivå som har varit oacceptabelt hög. Och om man skall glömma bort statistiken, vad skall man då rätta sig efter? Jag vill fråga fröken Mattson: Anser ni att det allmänna läget när det gäller brottsutvecklingen i Sverige i dag har blivit bättre än exempelvis 1973? Är det er uppfattning och vad grundar ni den i så fall på?

Enligt Svenska polisförbundets sammanfattning av situationen när det gäller polisresurserna har organisationen våren 1968–1974 tillförts 2 449 nya polismanstjänster. Om riksdagen nu beslutar enligt majoritetsalternativet, innebärande en förstärkning på 400 nya tjänster, blir summan 2 849 nya polismanstjänster. Genom arbetstidsförkortningen går 1 837 tjänster bort, genom alterneringstjänstgöringen 1 400 och genom minskning av övertidsuttaget 800 polismanstjänster. Svenska polisförbundet kommer alltså fram till en minskning med 188 av antalet polismanstjänster under dessa år. Förbundet framhåller att detta visar vilket klimat polisen måste arbeta i och frågar varför det är nödvändigt att när polisen får en förstärkning tala om att vi håller på att komma in i en polisstat – i stället för att sträva efter att också polisen får acceptabla arbetsförhållanden.

Jag noterar att fröken Mattson på tal om jourdomstolar uttryckte sig hovsamt, och jag är glad åt det. Det verkar som om vi också i den frågan så småningom skulle kunna vinna förståelse från socialdemokratiskt håll, precis som vi hittills gjort när det gäller flygplatspolis och kvarterspolis, frågor som vi under många år verkligen försökt att driva.

Till sist vill jag bara vitsorda det som utskottets vice ordförande sade när det gällde Svenska polisförbundets uppfattning om var utbildningsresurserna skall sättas in. Det var komplettering man i första hand eftersträvade för de polismän som utbildats enligt den gamla ordningen.

Herr PETERSSON i Röstånga (fp) kort genmäle:

Herr talman! Vad gäller flygplatsbevakningen har vi naturligtvis inom alla partier rent principiellt samma uppfattning. Det gäller att vid de inkörspartar som flygplatserna utgör stoppa den utökade internationella brottsligheten så långt det är möjligt. Men vad gäller organisationen skiljer

sig uppfattningarna. Departementschefen och i viss mån moderaterna hävdar, att omorganisationen skall kunna genomföras redan den 1 juli i år. Socialdemokraterna i utskottet vill vad gäller Arlanda senarelägga omorganisationen med mer än ett år. Jag ställer mig helt frågande inför det här förslaget, och därför har jag inte kunnat biträda det.

Polisutbildningen anser vi i folkpartiet vara så viktig att vi vill prioritera den med ett ökat anslag. Ett alltmer komplicerat samhälle behöver allt bättre utbildade människor, och det gäller även poliserna. Kan man genom en utökad utbildning minska riskerna för irritation mellan polis och allmänhet tycker jag att denna måttliga kostnadsökning är mycket väl använda medel.

Fröken MATTSON (s) kort genmäle:

Herr talman! För herr Johansson i Växjö, som talar för ytterligare tre veckors utbildning, vill jag bara peka på att schemat ingalunda upptar enbart de ämnen som vi är överens om att svenska polismän bör vara insatta i utan också en lång rad ämnen med rent polisiär karaktär: ordningspolistjänst, kriminalpolistjänst, civilrätt och straffrätt. Det är alltså inte någon sådan begränsning i schemat som man tydligen har utgått ifrån när man skrev reservationen om ytterligare tre veckors utbildning. Vi är övertygade om att den vecka som föreslås i propositionen kommer att räcka till.

Till fru Kristensson vill jag säga att jag fortfarande principiellt ställer mig ytterligt tvekan inför begreppet jourdomstol. Jag vet inte vad det innebär och hur det kommer att fungera. I vårt betänkande har vi ju pekat på att utredningar och översyn av gällande rätt pågår och sagt, att man kanske därigenom kan få litet mera konkreta begrepp om vad det här kommer att innebära innan vi slutligen skall ta ställning till frågan.

Att både jag och andra deltagare i debatten har nämnt årtalet 1973 beror på att det var just det året vi beslutade om en treårsperiod för förstärkning av polisverksamheten. Nu gäller ju diskussionen både en förlängning med ytterligare en treårsperiod och – vilket moderaterna vill – en ökning med 100 polistjänster. Vi har resonerat om huruvida vi skulle ta ställning för en ny treårsperiod. Det finns mycket som talar för det, men det finns också väldigt mycket som pekar på att vi då frånhänder statsmakterna möjligheten att anpassa utvecklingen efter rådande förhållanden.

Till herr Lövenborg vill jag till sist säga att vi icke är överens. Vi inom utskottsmajoriteten har funnit allt fog för att yrka avslag på reservationen.

Herr justitieministern GEIJER:

Herr talman! Jag skall bara beröra ett par detaljer i den här debatten.

Det glädde mig att fru Kristensson tog upp frågan om den dolda brottsligheten. Det ser jag som väldigt positivt, eftersom vi vet att den dolda

brottsligheten är omfattande och att den allvarligaste formen är skattebedrägerierna, dvs. den ekonomiska brottsligheten. Vi känner inte till hur många miljarder som genom skattebedrägerier dras undan från våra gemensamma insatser för samhällsändamål, men siffrorna ligger på miljardplanet. Finansministern, som är en försiktig man, brukar uppskatta beloppet till ca 2 miljarder kronor; andra beräknar att det är ända upp till 12 miljarder. Det är som sagt ett område där vi måste intensifiera våra ansträngningar att komma till rätta med brottsligheten.

Jag skall också säga några ord om utvecklingen på polisområdet. Det är alldeles riktigt att arbetstidsförkortningen har medfört att de poliser som finns inte kan utnyttjas tidsmässigt lika mycket som tidigare. Men först och främst är det ju ett enkelt faktum att det dock finns 2 849 polismän mer i dag än 1968. Sedan kommer allt det som har hänt efter 1968 och som kompenserar bortfallet i tid.

Dit hör alterneringstjänstgöringen, fru Kristensson. Det antogs 1973/1974 t. ex. 707 aspiranter. Efter 40 veckor på polis-skolan är de ett år på kriminalavdelning och ett år på ordningsavdelning.

Vidare är det riktigt att polisväsendet sedan 1968 har tillförts ca 915 övriga tjänster – radioexpeditörer, kontorspersonal, garagepersonal etc. Dessa tjänstemän utför arbete som polismän tidigare gjorde. Vi kan också konstatera att man medvetet strävat efter att föra över vissa arbetsuppgifter på icke polisutbildad personal, exempelvis enklare utredningsuppgifter. I budgeten finns medel till extra tjänster för exempelvis arrestantbevakning.

Viss bevakning av polishus och ambassader ombesörjs av ABAB. För flygplatskontroll får högst 30 tjänstemän anställas – för bevakning vid Arlanda och Torslanda flygplatser. Av vakansmedel för Stockholms polisdistrikt får pengar tas för ersättning till ABAB för sammanlagt högst 40 vaktmän vid tunnelbanestationer.

Vidare har tillkommit förenklade handläggningsrutiner – strafföreläggande, ordningsbot, parkeringsbot – vilket bör ha medfört viss lättnad för polisen. Man får också ta i beaktande den tekniska utvecklingen inom polisväsendet över huvud taget – flera bilar, telekommunikationer och data. Före förstatligandet fanns inte en enda bärbar radioapparat; nu finns det över 1 500. Det har även skett en renodling av polisens arbetsuppgifter, dvs. överföring till andra organ av sådant som inte bör handläggas inom polisväsendet.

Vi får väl även säga att den kortare arbetstid som polismännen har fått inte kan borträknas i sammanhanget. När man får längre fritid bör man rimligtvis också kunna arbeta effektivare.

Tar vi hänsyn till allt detta – och det måste man göra, fru Kristensson, det förnekar inte heller Polisförbundet – så kan vi enligt min uppfattning säga att man på olika sätt har kompenserat bortfallet på grund av arbetstidsförkortningen.

Jag har velat lägga detta till rätta, och jag vill tillfoga att jag inte menar att vi skall stanna upp och säga att vi nu har tillräckligt med

polispersonal för samhällets behov. Vi skall naturligtvis fortsättningsvis med hänsyn till föreliggande omständigheter pröva i vilken takt ytterligare utbyggnad kan ske.

Till herr Lövenborg vill jag säga att vi ju har diskuterat detta vid tidigare tillfälle, som herr Lövenborg själv nämnde. Jag vill här inskränka mig till att ännu en gång försäkra herr Lövenborg att vi inom justitiedepartementet noga följer säpos verksamhet och att vi är lika angelägna som herr Lövenborg att tillse att denna verksamhet sker inom ramen för våra demokratiska värderingar i samhället. Slutligen vill jag också säga att vi snabbt kommer att ingripa om det skulle ske något övertramp.

Fru KRISTENSSON (m) kort genmäle:

Herr talman! Jag är verkligen glad över att ni, herr justitieminister, nu i kammaren upprepade det som jag hörde er säga i TV för inte så länge sedan, nämligen att det verkligt viktiga är den dolda brottsligheten. Jag delar den uppfattningen, även om jag anser att man inte skall bortse från den brottsstatistik som finns och som kan analyseras.

Jag vill däremot säga att när man talar om dold brottslighet får man inte enbart mena den brottslighet som riktar sig mot samhället, utan man bör rimligen – och jag antar att herr justitieministern också har den uppfattningen – även ta hänsyn till brottslighet som riktar sig mot enskilda människor. Med den inställning som jag förstår att herr justitieministern har inser jag att justitieministern måste beklaga att herr bostadsministern inte ansåg sig kunna bifalla SCB:s framställning om att få göra en bred undersökning för att komma fram till omfattningen av den dolda brottsligheten. Från mitt parti har vi motionerat om att det förslaget skall bifallas. Ärendet är såvitt jag vet ännu inte behandlat i civilutskottet, men jag har med hänsyn till herr justitieministerns uttalande stor förhoppning om att motionsyrkandet kommer att biträdas, och det tycker jag vore angeläget.

Jag vill gärna vitsorda, herr talman, att efter polisens förstatligande har det skett mycket positiva saker. Det har blivit en upprustning på den tekniska sidan som polisen och allmänheten har all anledning att vara tillfredsställda med. Ingen beklagar att också polismännen har fått kortare arbetstid – det är självklart att även de behöver ha rimliga arbetstidsförhållanden.

Att man försöker överföra uppgifter från polisen, som inte nödvändigtvis måste betraktas som polisiära i ordets trängre mening, till annan personal är också en riktig utveckling. Vi har ju haft normer för fördelningen mellan polismanstjänster och övrig personal, men det betyder inte något annat, herr talman, än att om man förstärker på polissidan blir det automatiskt förstärkning också när det gäller den övriga personalen. Så har även skett, och det är inget fel. Möjligen kan man, som Svenska polisförbundet, mena att vi så småningom måste sätta oss ner och fundera över hur långt man kan gå åt det här hållet. De strikt polisiära uppgifterna får självfallet inga andra än de som har polisutbildning och

polisiärt ansvar ta hand om. Jag tror inte heller att herr statsrådet har någon annan mening.

Jag kanske också skulle nämna att alterneringstjänstgöringen var alldeles utomordentlig. Det var en reform på utbildningssidan som verkligen var efterlängtd. Men som Svenska polisförbundet har angett innebär arbetstidsförkortning, alterneringstjänstgöring och övertidsbegränsning ändå att vi faktiskt har fått ett minus på över 1 000 polismanstjänster sedan 1968. Det är siffror som inte går att bortförklara, även om man kan förstå bakgrunden till det hela. Samtidigt noterar vi en utveckling när det gäller brottsligheten som jag fortfarande vidhåller är oroande.

Herr LÖVENBORG (vpk) kort genmäle:

Herr talman! Jag vill först och främst notera statsrådet Geijers ord om att man inom justitiedepartementet skall beivra varje övertramp.

Nu är det ju så att om man verkligen ville övertyga oss om att det vi påtalar inte existerar i sinnevärlden borde man ge även vårt parti större insyn i säpos verksamhet, utöver den vi nu får en gång om året vid föredragningen inför utskottet, som här har nämnts. Jag har ingen övertro på att en sådan insyn ger alla möjligheter, men då kunde vi kanske gemensamt ta fram en trovärdig bevisföring för att registren har rensats och att åsiktsregistreringen verkligen har upphört. Det är faktiskt svårt med de nya incidenter som vi tycker uppstår varje år.

Jag har här tidigare berört händelsen i Kalix. Där har gjorts en utredning, men jag vet inte om jag vill säga att det var en utredning som beivrade varje övertramp. Den innehöll många uppenbara luckor. Dels förklarades att man rutinemässigt har sänt in rapporter om vanlig politisk mötesverksamhet, dels sade den lokale säpo-chefen: Vi registrerar inte, vi bara noterar. – Man noterar alltså! – Men för vilket syfte?

Sedan står den frågan alltjämt öppen: Vem har infordrat uppgifterna? Vem har beordrat personal i polisdistriktet att rutinemässigt sända in uppgifter om möten? Jag har visserligen noterat att både rikspolischefen och justitieministern har tagit avstånd från en sådan rutinemässig rapportering som det här tydligen har varit fråga om, men man har inte gått till botten. Frågorna kvarstår obesvarade. Och vi vet inte heller om en sådan rutinemässig rapportering sker i andra polisdistrikt. Jag misstänker att så är fallet. Det vet vi ingenting om.

Herr justitieministern GEIJER:

Herr talman! Jag vill säga till fru Kristensson, att hur man än sätter upp plus och minus finns det i dag ändå 2 849 fler polismän än vi hade 1968. Om något allvarligt skulle inträffa finns det sålunda så många fler poliser här i landet än vid den tidigare tidpunkten.

Sedan talade herr Lövenborg om trovärdighet och bevis, men herr Lövenborg förstår givetvis själv att denna verksamhet måste bedrivas under sekretess. Och då är det beklagligt att herr Lövenborg inte vill ta min försäkran på allvar, att vi i departementet verkligen anstränger

oss för att följa verksamheten. Vi gör ofta besök hos säkerhetstjänsten för att informera oss om vad som händer där och försäkra oss om att man verkligen följer gällande bestämmelser. Längre kan jag inte komma i bevisning.

Fru KRISTENSSON (m) kort genmäle:

Herr talman! De siffror som statsrådet nämnde är självfallet riktiga, men det intressanta i sammanhanget är ju antalet fullgjorda polisarbets-timmar. Och vi konstaterar att situationen inte är helt tillfredsställande, eftersom brott i stor utsträckning blir preskriberade därför att polisen inte har tid att utreda dem före preskriptionstidens utgång. Vi noterar också att uppklaringsprocenten är otillfredsställande och dessutom stadd i sjunkande. Likaledes konstaterar vi att polisen inte hinner bekämpa den grövre brottsligheten, som vi alla är överens om måste bekämpas, och att polisen inte har tid att i erforderlig utsträckning försöka skydda män-niskor för övergrepp också när det gäller den som jag brukar säga mera vardagliga brottsligheten. Ävenså konstaterar vi att det är angeläget att polisen får möjlighet till fotpatrullering och att tjänstgöra som kvarters-poliser men att detta kräver ökade resurser. Slutligen konstaterar vi – och där har justitieministern själv tagit avstånd – att man i vissa kom-muner och bolag har ansett sig föranlåten att engagera privata vaktbolag för att i någorlunda tillfredsställande utsträckning kunna trygga ordning-en. Allt detta är ju utslag av att polisen inte räcker till. Det är bara det som jag har velat säga med mitt inlägg.

Herr LÖVENBORG (vpk) kort genmäle:

Herr talman! Statsrådet Geijer beklagar att vi inte tror på hans försäkringar. Det är naturligtvis beklagligt att vi inte kan göra det, men det händer ju gång på gång att försäkringarna dementeras av verkligheten. Det är inte statsrådet Geijer som jag speciellt misstror utan vad som måhända kan försiggå bakom hans rygg.

Det är inte så länge sedan vi här i landet intensivt debatterade IB-affären, och då visade det sig ju att inte ens försvarsutskottet, enligt utskottets egna ord, visste särskilt mycket om vad IB sysslade med. Starka skäl talar verkligen för att förhållandet är detsamma när det gäller säpo.

Herr justitieministern GEIJER:

Herr talman! Vi måste hålla isär de här två sakerna, fru Kristensson.

Fru Kristensson talade nu om uppklaringsprocenten, om att brott pre-skriberas innan polisen hinner behandla anmälningarna, osv. Därmed har fru Kristensson tagit upp det allmänna problem som gäller den fort-satta utbyggnad och effektivisering av polisväsendet som måste komma till stånd. Vi kan ha olika uppfattningar om i vilken takt detta skall ske och hur mycket vi har råd med, men i princip är vi ense om att vi skall fortsätta att effektivisera polisens arbete.

Men diskussionen gällde det fru Kristensson sade i sitt första inlägg. Det gav sken av att det utfördes mindre polisarbete 1975 än 1968. På den punkten har jag gjort ett tillrättaläggande. Enligt min uppfattning utförs det mer polisarbete i dag genom att vi har frigjort så många poliser från administrativ tjänst och genom de tekniska resurser polisen fått – de gör att man nu kommer snabbare på plats och kan ingripa. Därför har polisen möjligheter att hinna med mera i dag än 1968, då man inte hade dessa resurser.

Herr BENGTOSSON i Göteborg (c):

Herr talman! I justitieutskottets betänkande nr 9 behandlas bl. a. polisverksamheten vid de större flygplatserna. Departementschefen har i årets budgetproposition, bilaga 4, som rör justitidepartementets verksamhetsområde, föreslagit att ansvaret för polisverksamheten vid storflygplatserna skall överflyttas till Stockholms resp. Göteborgs polisdistrikt.

År 1973 hade statsrådet den uppfattningen att polisverksamheten på de flygplatser som här berörs icke skulle läggas under storstadsdistriktet. Men denna departementschefens uppfattning varade inte särskilt länge.

Anledningen till den ändrade uppfattningen anges vara den ökande flygtrafiken samt risken för terroraktioner eller hot om sådana, vilket med jämna mellanrum förekommer utomlands.

I propositionen anges också tidpunkten för överföringen av polisverksamheten på Arlanda flygplats från Märsta polisdistrikt till Stockholms polisdistrikt till den 1 juli 1975.

I motionen 1099 av representanter för centern och folkpartiet sägs bl. a.: Polisverksamheten vid våra storflygplatser måste i likhet med vad som gäller för samhället i övrigt organiseras på ett betryggande sätt.

Jag delar helt uppfattningen att flygplatspolisens verksamhet måste motsvara högt ställda krav på säkerhet. Vi kan inte i vårt land bortse från de säkerhetsrisker som föreligger. Självfallet måste personalresurser finnas så att flygplatspolisen kan ge största möjliga säkerhet. Däremot kan jag inte finna några sakskäl för att verksamheten skall ligga under Stockholms resp. Göteborgs polisdistrikt. Jag skall här gå närmare in på några skäl som talar emot en omläggning.

Det måste vara en mycket stor tillgång att ha lokalt anknuten personal som har kännedom om platsen och om dess omgivningars liksom en viss personkännedom.

Det måste också vara en fördel att ledningsfunktionen finns på nära håll i det lokala polisdistriktet.

I propositionen hävdas åsikten att det lokala polisdistriktet har alltför begränsade personalresurser. Detta tyder på att man avser att överföra personal från storstadsdistriktet till flygplatsen för tjänstgöring. Det skulle innebära att man hyser uppfattningen att vi f. n. har en överdimensionerad poliskår i Stockholm och Göteborg. Jag kan för min del inte förstå att så skulle vara fallet.

År 1973 skrev departementschefen i flygpolisfrågan: "Tillfälliga tra-

Fredagen den
11 april 1975

*Anslag till polisvä-
sendet*

fiktoppar och andra oväntade händelser får mötas på vanligt sätt genom medverkan av den regionale polischefen och rikspolisstyrelsen." Jag delar helt hans dåvarande inställning och har inte funnit skäl att ändra uppfattning. Beträffande räddningstjänst där polis ingår har givetvis tidsfaktorn en avgörande betydelse. Det gäller att snabbt komma till platsen, och då är den lokala polismyndighetens möjligheter större.

Om storstadsdistriktet skall ha ansvaret för flygplatserna kommer dessa att ligga som öar i ett annat polisdistrikt. Detta kan komma att medföra många svårbemästrade problem. Hur skall området avgränsas? Skall misstänkta brottslingar som grips inom området föras till storstaden för förhör och utredning? Vart skall omhändertagna fyllerister föras? Vem skall sköta utredningar om trafikolyckor, stölder, inbrott etc.? Vilket forum blir rätt för åklagare i tingsrätt? Det torde finnas en mängd kompetensfrågor som blir svårlösta, eftersom förhållandena inte är så integrerade med varandra.

Jag har här tagit upp några skäl som visar olägenheterna med den föreslagna omläggningen. Till yttermera visso har berörda personalkategorier reagerat genom olika aktioner. Det måste vara riktigt att lyssna på de befattningshavare som väl känner förhållandena genom sitt dagliga arbete. Gör man inte det, blir allt tal om företagsdemokrati och medinflytande bara en skrivbordsprodukt utan någon reell innebörd i verkligheten.

Mot bakgrund av det anförda måste jag motsätta mig den föreslagna ändringen av polisdistrikt för Arlanda flygpolis och att Landvetters flygplats skall ligga under Göteborgs polisdistrikt. Från bl. a. effektivitets- och samordningssynpunkt talar starka skäl för den decentralisering det innebär att den lokala polismyndigheten har ansvaret för flygplatsen.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till reservationen I vid punkten I i detta betänkande.

Det är förståeligt att personalen vid såväl Märsta som Mölndals polisdistrikt, som kommer att beröras vid den eventuella omorganisationen, känner en stark oro inför framtiden. Jag skulle vilja fråga statsrådet: När och hur har den berörda personalen i Märsta och Mölndal informerats om den tänkta organisationen? Det kunde också vara intressant att få veta hur långt den tillsatta utredningsgruppen har kommit i sitt arbete.

I motionen 323 av herr Lundgren om ansvaret för polisverksamheten på Arlanda flygplats tar herr Lundgren upp frågeställningar som är likartade med dem som har framförts i motionen 1099 och som jag tidigare redogjort för. Hemställan i motionen 323 går ut på att riksdagen beslutar att överföringen av ansvaret för polisverksamheten på Arlanda flygplats från Märsta polisdistrikt till Stockholms polisdistrikt bör genomföras den 1 november 1976 i samband med att den nya permanenta stationsbyggnaden tas i bruk. Utskottsmajoriteten tillstyrker motionen 323 och en senareläggning av den förordade reformen såvitt gäller Arlanda flygplats.

I moderaternas reservationer av fru Kristensson och herr Schött delar reservationerna departementschefens uppfattning, att genomförandet av

den här reformen sannolikt kan ske den 1 juli 1975 som anges i propositionen. Här visas återigen ett prov på det samarbete som råder mellan socialdemokrater och moderater när det gäller att driva centraliseringspolitiken vidare i samhället. Det är att observera att det är ett moderatförslag i socialdemokratisk tappning. Senast i december månad 1974 var detta enbart ett moderatförslag, som nu upptagits som ett regeringsförslag i årets budgetproposition. Ett och annat parti beskylls ibland för att sitta i högerburen, men om några sitter i högerburen är det socialdemokraterna i denna aktuella fråga.

Herr talman! Fru Kristensson nämnde inledningsvis vilka som stödde propositionen, nämligen socialdemokraterna, moderaterna och vänsterpartiet kommunisterna. Samarbetet mellan socialdemokrater och moderater är ju vanligt nu för tiden; det är bara att konstatera fakta.

Vidare säger fru Kristensson att Märsta inte har den organisation som krävs om något inträffar och att det bör vara specialtränad personal där. Och den personalen skulle alltså finnas i Stockholm. Sedan 1962, i 13 år, har Märsta polisdistrikt skött detta jobb med bevakning och allt vad det innebär ute på Arlanda flygplats. Men den specialtränade, erfarna och kunniga personalen finns alltså inte i Märsta utan någon annanstans. Det är en ganska egendomlig uppfattning.

Vidare säger fru Kristensson att den fasta organisation som behövs fattas på Märsta polisdistrikt. Det tycker jag är ett dåligt betyg åt det polisdistrikt som under så många år har skött uppgiften till såvitt jag förstår allmänhetens bästa.

Jämförelsen med poliserna i utlandet – på flygplatserna i Paris osv. – hållar nog avsevärt. Vi talade om detta i december månad, men lät mig ändå påpeka att flygplatsen utanför Paris enligt uppgift har 26 000 anställda. Det är nog litet skillnad mot vad som krävs både vid Arlanda och vid det nya Landvetterflygfältet.

Frågan om snabbheten till platsen om något inträffar diskuterade vi också i december, men jag vill påminna om att Märsta och Mölndal ligger närmast resp. flygplats och därför naturligtvis kan komma snabbast ut om något inträffar. Det tycker jag att fru Kristensson bör ha helt klart för sig. Centralisering kan inte innebära att man kommer snabbare till en ort – i detta fall Arlanda eller Landvetter – om något inträffar. Det måste ta längre tid att åka från Stockholm till Arlanda än från Märsta till Arlanda och från Göteborg till Landvetter än från Mölndal till Landvetter.

Under detta anförande övertog herr andre vice talmannen ledningen av kammarens förhandlingar.

Fru KRISTENSSON (m) kort genmäle:

Herr talman! Det är naturligtvis närmast socialdemokraterna som skall försvara regeringens fögderi i detta hänseende, men eftersom herr Bengtsson i Göteborg vid flera tillfällen apostroferade mig vill jag säga några

Fredagen den
11 april 1975

*Anslag till polisvä-
sendet*

ord.

Nödvändigheten av att ha en för uppgiften specialtränad personal och angelägenheten av att man får en fast organisation var, som herr Bengtsson känner väl till, uppgifter som vi fick i utskottet vid den hearing som vi hade med företrädare för justitiedepartementet och rikspolisstyrelsen. Det är alltså ingenting som jag har hämtat ur egen fatabur, även om jag har haft det klart för mig mycket länge. Det är inte heller bara ett moderat förslag som har legat till grund för övervägandena. Rikspolisstyrelsen har under flera år, inte minst mot bakgrund av erfarenheterna utifrån och från våra nordiska grannländer, ansett det nödvändigt med en omorganisation. Detta innebär självfallet inte ett negativt betyg åt t. ex. Märstapolisen – jag kan inte förstå hur herr Bengtsson kan få för sig något sådant. Men det är självklart att om Märstapolisen skall kunna klara den elasticitet som krävs för effektivitet i verksamheten måste den förstärkas med mycket stora resurser för att ge det polisdistriktet för uppgiften specialtränad personal. Det är detta som är väsentligt. Man måste, som jag ser det, eftersträva den mest rationella organisationen för att inte få onödiga personalförstärkningar. Då blir slutsatsen den att storstadspolisen ligger närmast till hands.

Herr BENGTTSSON i Göteborg (c) kort genmäle:

Herr talman! Märstapolisen med dess erfarenheter och kunskaper, kännedom om orten omkring flygplatsen och om själva flygplatsen måste väl, fru Kristensson, ha en mycket starkare ställning när det gäller att snabbt kunna komma till rätta med eventuella händelser. Vad jag frågar är: Varför förstärker man inte Märstapolisen? Varför måste man förstärka Stockholmspolisen när det gäller Arlanda flygplats? Den frågan kanske jag skulle rikta till statsrådet. Det lär vara en brist på 600 polismän i Stockholm, men ändå skall den kåren förstärkas för att den skall kunna användas vid Arlanda flygplats. Det är ju en ganska egendomlig ordning! En annan intressant fråga är: Vad är orsaken till att den berörda personalen inte har informerats – jag har ställt den frågan förut – om den aktuella omorganisationen? Det strider ju helt mot de principer som t. o. m. en del socialdemokrater kämpar för, nämligen att de anställda genom sina fackliga organisationer skall ha ökad medbestämmanderätt och i alla lägen delta i samråd om viktiga förändringar. Jag har den uppfattningen att centern och socialdemokraterna är överens om hur viktigt detta är, men den informationen har kanske inte nått justitieministern.

F. ö. är det intressant att konstatera hur överens statsrådet är med moderaterna i sådana här frågor.

Herr justitieministern GEIJER:

Herr talman! Jag skall fatta mig mycket kort. Det finns ca 100 poliser i Märsta och ca 3 000 poliser i Stockholm. Om det händer någonting allvarligt vid Arlanda, så finns bara dessa 100 poliser i Märsta att tillgå. Jag tycker att jag i övrigt inte behöver gå in mycket på fördelarna med

att man i sådana här situationer kan basera verksamheten på ett polisdistrikt som har mycket stora resurser.

Jag skall inte heller gå in särskilt mycket på vad herr Bengtsson i Göteborg sade om polispersonalen. Det är inte fråga om att avskeda någon. Frågan är vilken huvudman de poliser skall ha som skall tjänstgöra vid flygplatserna. Rikspolisstyrelsen har haft allt samråd som krävs med olika organisationer, och då har det inte framförts någon invändning beträffande Arlanda. Det går knappast heller, herr Bengtsson, att ha samråd beträffande budgetpropositionen.

Herr BENGTTSSON i Göteborg (c) kort genmäle:

Om det inträffar någonting skulle det alltså vara bättre att ha den här polisledningen i Stockholm. Jag trodde att det skulle vara bättre att ha den i närheten av den plats där dessa händelser kan inträffa. Det kan ju f. ö. inte bara inträffa händelser på Arlanda. Det kan hända saker och ting även på andra håll. Vi har ju en regional polisledning, och det finns resurser som kan sättas in över gränserna. Det kan väl behövas även inne i Stockholm och Göteborg – vad vet jag.

Sedan säger statsrådet att det inte är fråga om att avskeda någon. Nej, det hoppas jag verkligen. Om ni skulle ha de tankarna är det ytterst allvarligt. Vad folk kräver är att få en information av statsrådet eller av någon annan från departementet. Någon sådan information har inte getts, och det tycker jag är ganska allvarligt. Det är väl alldeles uppenbart att, om en sådan här organisation genomförs, den personal som finns i Märsta och Mölndal är beroende av vad som kommer att hända. Den personalen är framför allt beroende av att få information i tid.

Det är förvånande, herr statsråd, att ni med er syn på företagsdemokrati inte har sagt ett enda ord till personalorganisationerna. Det är allvarligt att så inte har skett. Vilka är skälen? Är det sekretess? Är det så hemligt att man inte kan tala om det – när man bara skall flytta de här uppgifterna? Jag tror inte det har med sekretess att göra. Jag tycker att statsrådet borde ha haft möjlighet att ge personalen de upplysningar och de informationer som den har önskat.

Herr PETERSSON i Västerås (vpk):

Herr talman! I justitieutskottets betänkande nr 9 behandlas vpk:s motion 1108, vari yrkas avslag på regeringens förslag om anvisning av medel för de 400 nya polismanstjänsterna. De medel som här avses bör enligt vår mening och vårt yrkande i stället användas till att förstärka frivårdsinsatser inom kriminalvården och till kriminologisk forskning samt till brottsförebyggande och rehabiliterande åtgärder.

Jag vill emellertid, herr talman, inledningsvis citera justitieminister Geijer. Det är ett citat hämtat ur ett tal som statsrådet höll i anledning av Malmöpolisens hundraårsjubileum den 22 mars 1974. Statsrådet yttrade följande: "Man kan konstatera att sedan polisen förstattes 1965 har polisväsendet rustats upp på ett sätt som egentligen saknar motstycke

Anslag till polisväsendet

inom andra samhällsområden. Samhällets kostnader för polisväsendet har sedan 1965 då förstatligandet skedde tredubblats. Upprustningen fortsätter. Den tekniska utrustningen inom polisen är internationellt sett på toppnivå.”

Trots denna enorma satsning på polisväsendet under den senaste tioårsperioden och trots konstaterandet att andra samhällsområden inte tillnärmelsevis har kunnat åtnjuta samma beredvillighet när det gäller upprustning och utbyggnad – jag tänker i första hand på de jämförelsevis blygsamma insatserna för rehabiliterande och förebyggande åtgärder inom kriminalvårdens ram – är man beredd att fortsätta upprustningen av polisväsendet, fortsätta att låta de förebyggande och rehabiliterande åtgärderna stå efter. För att inte tala om andra åtgärder för att förebygga brott, åtgärder för att öka hjälpen till de kriminellt belastade osv.

Man föreslår sålunda från regeringens sida att 400 polistjänster skall inrättas och begär att riksdagen skall anslå medel härtill. Nu har statsrådet tyvärr lämnat kammaren, men jag ställer ändå frågan: Borde det inte vara möjligt att tänka efter litet grand? Är det inte nog med satsningen på polisväsendet? Borde det inte vara lämpligt att stanna upp ett tag och se efter vilka andra områden man borde satsa på för att förebygga brottslighet? Borde man inte öka resurserna betydligt kraftigare för att infria kriminalvårdsreformens grundidé, som innebär en ökad integrering mellan anstaltsvård och frivård och som syftar till att mer effektivt än hittills förbereda de intagnas frigivning – öka insatserna för att ge alla kriminellt belastade en rejäl möjlighet till återanpassning i arbetslivet och därmed samhällslivet i övrigt?

Statsrådet skulle naturligtvis svara att vi gör också en hel del på dessa områden. Jag är medveten om detta. Jag vill också erkänna att statsrådet i dessa sammanhang visar mycket stor förståelse, och det är vi naturligtvis glada över. Men insatserna är otillräckliga, och då måste man följaktligen satsa mera – göra exempelvis sådana investeringar som polisväsendet kan notera under en relativt kort tidsperiod.

Vi är alla oroade över den utveckling som pågår. Från borgerligt håll – främst från moderata samlingspartiet – ropar man efter fler och fler poliser för att möta brottsligheten. Man nöjer sig inte ens med regeringens föreslagna satsningar på fler poliser, man vill ha ytterligare 100 polistjänster utöver vad regeringen föreslagit. Det framgick också med all önskvärd tydlighet när fru Kristensson inledde den här debatten. Hon radade upp en massa exempel på att brottsligheten fortsätter att öka, hon redovisade vissa procentsiffror och framhöll att antalet poliser och resurserna för polisen måste ökas utan att för ett ögonblick fundera över om man inte kan vidta några andra åtgärder.

Jag tycker verkligen att det är anmärkningsvärt att justitiekottets ordförande gör sig till tolk för en så ytlig och schematisk värdering.

Herr Johansson i Växjö faller in i precis samma mönster. Även om han berörde andra frågor i sammanhanget så sympatiserade han med en sådan värdering. Däremot underströk herr Pettersson i Röstånga att

samhälleliga insatser är nödvändiga för att skapa ett bättre samhälle. Detta sagt i förbigående.

Jag finner det särskilt oroande att regeringen faller undan för dessa reaktionära krav. Man är inte benägen att gå med på ytterligare 100 polistjänster just nu, men man har fallit undan för det reaktionära ropet på "lag och ordning" och på senare tid stiftat lagar i den riktningen. Jag behöver bara erinra om terroristlagen, lagen om tillfälligt omhändertagande och andra åtgärder för att förstärka samhällets våldsinstitutioner. Vi har den bestämda uppfattningen att det inte går att använda den metoden, utan att det gäller att undersöka orsakerna till att människor hamnar på brottets bana. Men man är ganska obenägen att diskutera orsakssammanhanget. Man försöker rikta insatserna mot symptomen i stället för mot grundorsakerna.

Jag vill i det här sammanhanget erinra om några ofta citerade ord: Alla talar om att Jeppe super, men man säger inte varför Jeppe super. Jag tycker detta passar bra in i bilden i den debatt vi nu för.

Var finns då orsakerna? Ja, vi har naturligtvis att söka orsakerna i det samhälle vi lever i – det kapitalistiska samhället med alla dess sociala orättvisor och brist på jämlikhet. Följaktligen måste vi vidta en rad samhälleliga åtgärder när det gäller brottsbekämpningen. Jag nämnde inledningsvis några av de områden där vpk anser det vara nödvändigt att förstärka insatserna: frivården, rehabiliterande åtgärder, forskning osv. Det finns naturligtvis också en rad andra områden som är i stort behov av insatser.

Tillåt mig, herr talman, att erinra om att jag tidigare i år ställde en interpellation till statsrådet Geijer angående frågan om läs- och skrivträning för kriminalvårdens klienter, där jag påpekade det faktum att omkring 5 000 av frivårdens klienter behöver intensiv läs- och skrivträning. Statsrådet var överens med mig om nödvändigheten av insatser på det här området. Det handlar inte om något utslag av dessa människors bristande begåvning, utan de har av sociala skäl och andra orsaker inte kunnat tillgodogöra sig en elementär grundskoleutbildning. Var och en hoppas jag förstår vad detta innebär för den kriminellt belastade när det gäller att anpassa sig socialt. Han är i praktiken utestängd och får inget arbete, han är för alltid utstött ur samhällsgemenskapen om inte åtgärder vidtas från samhällets sida.

Med andra ord, det finns här ytterligare ett område som det vore mångfald bättre att satsa på än på fler poliser. Jag tror, herr statsråd och utskottets majoritet, som har behagat att avstyrka vår motion, att det vore betydligt bättre att låta dessa människor lära sig att stava och läsa ordet batong än att jaga dem med fler batonger.

Jag vill med det anförda yrka bifall till reservationerna 7 och 10 i justitieutskottets betänkande nr 9.

Stutligen vill jag nämna några ord om en annan motion som behandlas i samma betänkande, nämligen motionen 1119 av herr Lövenborg m. fl. angående anslag på 100 000 kr. för utrustning till fjällräddningspatruller

Nr 56

Fredagen den
11 april 1975

Anslag till polisväsendet

och fjällräddningsdepåer. Trots att polisen, som här har dokumenterats, under de senaste åren erhållit ganska mycket pengar för upprustning av tekniken så har en del områden blivit eftersatta. Det är ju ganska följdriktigt att det är de områden som så att säga inte ingår i stärkandet av våldsapparaten utan som har att göra med räddningstjänsten i fjällvärlden. Utskottet finner motionens yrkande väl motiverat men anser att det f. n. saknas pengar härtill. Vi har nöjt oss med den skrivning som utskottsbetänkandet innehåller, vilken vi tolkar så att medelsberäkningen nästföljande år kommer att innefatta medel för ytterligare utrustning till ifrågavarande fjällräddningstjänst.

Herr NYGREN (s):

Herr talman! Frågan om polisverksamheten vid de större flygplatserna är inte ny för justitieutskottet och riksdagen. Till 1973 års riksdag förelåg en motion från fru Kristensson och herr Adolfsson, båda moderater, där man föreslog att polisen vid de större flygplatserna organisatoriskt skulle hänföras direkt under rikspolisstyrelsen. Motionen var en uppföljning av en likadan begäran från rikspolisstyrelsen som departementschefen tog avstånd från i statsverkspropositionen samma år. Justitieutskottet avstyrkte, och riksdagen avslag med mycket stor majoritet detta krav.

Men redan före detta ställningstagande hade frågan om organiserandet av polisen på de större flygplatserna behandlats av 1967 års polisutredning efter en framställning från rikspolisstyrelsen och senare även av kommissionen för förebyggande av politiska våldsdåd i en rapport i december 1972.

Polisutredningen konstaterade i ett betänkandet 1971 att flygtrafiken vid Arlanda och Göteborgs flygplatser "under de närmaste åren kan komma att öka så mycket att en organisationsändring kunde bli nödvändig för att kravet på effektivitet skall kunna tillgodoses". Om detta var man överens – även centerpartisten i utredningen. Brottskommissionen tog i sitt betänkande ett år senare ingen bestämd ståndpunkt, men man noterade att lämpliga åtgärder kan bli nödvändiga att vidta för att åstadkomma en flygplatskontroll som är så effektiv som möjligt.

När justitieutskottet första gången hade anledning ta ställning var alltså 1973, då man behandlade moderaternas motion om överförande av flygplatspolisen direkt under rikspolisstyrelsen. Den tanken avvisades i klartext. Men redan då skrev utskottet att "som polisutredningen anfört kan utvecklingen komma att leda till att organisationsförändringar i en framtid kan visa sig nödvändiga". Bakom detta uttalande för två år sedan stod alla i utskottet – även centerpartisterna.

Om moderaternas tanke skrev utskottet att man vid en sådan framtida förändring "inte i första hand bör pröva motionärernas förslag att ifrågavarande polismanstjänster organisatoriskt skall hänföras direkt under rikspolisstyrelsen".

Till fjolårets riksdag återkom fru Kristensson med en motion, då anpassad till utskottsmajoritetens funderingar. I den motionen framfördes

krav på att samtliga tjänster som flygplatspolis vid de tre större flygplatserna i landet skall ingå i personalplanerna för Stockholms, Göteborgs och Malmö polisdistrikt.

Fru Kristensson ville direkt ha ett uttalande av riksdagen att samtliga flygplatspolis vid Arlanda flygplats skulle lösgöras från Märsta polisdistrikt och organisatoriskt överföras till Stockholms polisdistrikt. Utskottet avvisade även det motionskravet, men då med hänvisning till att frågan redan var föremål för övervägande inom Kungl. Maj:ts kansli. Utskottet konstaterade emellertid i en formulering att tanken på en ändring av organisationen hade mognat. Utskottet skrev så här:

”I belysning av den fortgående ökningen av flygtrafikens omfattning i förening med ökade tendenser till en allt allvarigare internationell brottslighet riktad mot den civila luftfartens säkerhet finner utskottet att organisationsfrågorna liksom effektivitets- och samordningsfrågorna rörande polisverksamheten vid våra större internationella flygplatser bör ses över.” Detta gav riksdagen Kungl. Maj:t till känna.

I årets budgetproposition har departementschefen effektuerat denna utskottets och riksdagens beställning och föreslår att polisverksamheten på Arlanda läggs under Stockholms polisdistrikt och polisverksamheten på den nya flygplatsen Landvetter under Göteborgs polisdistrikt. Överförandet av Arlandapolisen föreslog statsrådet skulle ske den 1 juli 1975. En klar majoritet av utskottets ledamöter delar uppfattningen om denna omorganisation, men låt mig betona att detta inte innebär någon orientering till det moderata kravet från 1973 om en fristående flygplatspolis under rikspolisstyrelsen.

Utskottet har på en punkt avvikit från departementschefens förslag. Det gäller tidpunkten för omorganisationen på Arlanda. Utskottet har funnit skäl att bifalla en motion, nr 323 av herr Lundgren. Han har där föreslagit att överförandet av ansvaret för polisverksamheten på Arlanda flygplats från Märsta till Stockholms polisdistrikt bör senareläggas till den 1 november 1976, då den nya permanenta stationsbyggnaden på Arlanda beräknas vara klar att ta i bruk.

Mot denna mening har de moderata ledamöterna i utskottet anfört reservation. De motsätter sig denna senareläggning av omorganisationen. Men reservanterna är inte övertygande. De menar att det ”är sannolikt” att reformen skall kunna genomföras den 1 juli i år. Men reservationen andas en mycket stor osäkerhet om huruvida den 1 juli verkligen kan vara ett möjligt genomförandedatum. Utskottets majoritet har ansett att behovet av ordentlig tid för den utredning som rikspolisstyrelsen har fått regeringens uppdrag att göra om polisdistriktsindelning och personalplaner, hänsynen till berörd personal och sammankopplingen med överflyttningen till den nya stationsbyggnaden på Arlanda är starka motiv för den begärda senareläggningen.

Jag instämmer därför i utskottets vice ordförandes yrkande på denna punkt om bifall till utskottets förslag och avslag på reservationen 2.

Centerpartisterna och folkpartisten i utskottet har i reservationen 1 yr-

kat avslag på förslaget att omorganisera flygplatspolisen på Arlanda och Landvetter. Man har gjort det med motiveringarna dels att man inte funnit skälen för en förändring övertygande, dels att man ansett att förslaget innebär en icke önskvärd centralisering av polisverksamheten.

Motiven för en omorganisation anser utskottets majoritet vara följande tre:

1. Den snabbt ökande flygtrafiken. År 1972 hade Arlanda ca 2,5 miljoner passagerare till och från utlandet. Antalet har sedan dess ökat med ca 1 miljon till 3,5 miljoner och väntas enligt prognoser vara 5,5 miljoner år 1980.

2. De senaste årens terroraktioner. Förhoppningarna om att dessa skulle minska har inte infriats. Utvecklingen har visat på behov av en mycket hög beredskap på våra internationella flygplatser.

3. Behovet av en stor polisresurs på flygplatserna. De varje år ökade kraven på flygplatspolisen, tillfälliga toppar i trafiken och oväntade händelser har skärpt kravet på en polisresurs, betydligt större än vad polisdistrikten i Märsta och Mölndal kan uppbringa. Inom Stockholms och Göteborgs polisdistrikt finns poliskapacitet, tillräcklig för en hög beredskap, ett komplement som inte skall vara beroende av ställningstagande från någon länspolischef eller från rikspolisstyrelsen, vilket reservanterna har menat skulle vara en form av decentraliserad lösning.

Med anledning av det som har sagts i denna fråga vill jag bara för det första påpeka, att anknytningen till ett stort polisdistrikt redan föreligger när det gäller Malmö flygplats. Vidare gissar jag att på Arlanda kommer även i fortsättningen att tjänstgöra en grundstyrka motsvarande den som f. n. tjänstgör där. Anknytningen till ett polisdistrikt med större resurser är en fördel. Vidare vill jag säga att resonemanget om avståndet mellan polisdistriktscentralerna och de berörda flygplatserna är i det närmaste skrottretande för en norrlänning, som verkligen har erfarenhet av avstånd.

Påståendet om att en överflyttning skulle vara ett led i en centralisering av polisverksamheten vill jag bestämt avvisa. Det är fråga om en praktisk överflyttning mellan lokala polisdistrikt. Utskottet har haft att ta ställning till betydligt allvarigare centraliseringstendenser inom polisen, som t. o. m. har initierats av dem som nu försöker att varna för centralisering.

Med den motiveringen, herr talman, instämmer jag i utskottets ordförandes yrkande om avslag på reservationen I i utskottets betänkande och bifall till utskottets förslag i motsvarande del.

Fru KRISTENSSON (m) kort genmäle:

Herr talman! Jag vill inte säga något om det i och för sig vällovliga syftet bakom herr Nygrens inlägg, nämligen att se till att moderaterna inte skall få någon ära av den nu förestående omorganisationen. För mig är inte heller det angelägna att kunna klargöra att det var moderata samlingspartiet som först kom med det yrkande som nu har biträttts. För mig är huvudsaken att vi får ett beslut som främjar en effektiv

flygplatskontroll.

När herr Nygren säger att regeringens förslag inte innebär någon orientering i riktning mot det moderata kravet vill jag ändå i all anspråkslöshet påminna om att i den reservation till betänkandet år 1973 som herr Nygren själv återopade föreslog moderaterna att "spörsmålen om organisation, samordning och effektivisering av den polisiära flygplatsverksamheten bör närmare utredas. I första hand bör övervägandena avse förhållandena vid Arlanda, men utredningen bör omfatta samtliga storflygplatser och även ta sikte på den blivande flygplatsen vid Härryda utanför Göteborg."

Vi talar alltså över huvud taget inte om att flygplatspolisen bör lyda under rikspolisstyrelsen. Vi begär en utredning om en effektivisering, och det är precis det som har kommit till stånd.

Yrkandet i den motion som behandlades förra året – i december tror jag det var – innebär inte heller att rikspolisstyrelsen skulle få disponera de här resurserna, utan jag hade föreslagit att samtliga tjänster som flygplatspolis vid de tre största flygplatserna i landet skulle ingå i personalplanerna för Stockholms, Göteborgs och Malmö polisdistrikt. Det är ju precis detta som regeringen nu har föreslagit.

Men jag tycker som sagt att det är ganska sekundärt vems förslag det från början är. Huvudsaken är att lösningen blir bra.

Herr BENGTTSSON i Göteborg (c) kort genmäle:

Herr talman! Den höga säkerhetsberedskapen vid flygplatserna är vi helt överens om, herr Nygren. Att den måste finnas är ju självklart. Skillnaden mellan oss ligger däri att vi menar att den personal som skall sörja för säkerheten kan finnas i Märsta resp. Mölndals polisdistrikt och inte behöva ligga under Stockholms resp. Göteborgs polisdistrikt.

I propositionen står det bl. a. så här: "Ofta och med kort varsel måste särskild övervakning organiseras i samband med vissa officiella och andra personers ankomst och avresa." Men den delen av verksamheten har under alla de år som gått skötts av Märstapolisen, skulle jag tro, och för den sakens skull behöver man väl inte vidta några alldeles speciella åtgärder genom att lägga det hela under Stockholmspolisen. I budgetpropositionen trycker man på detta som en mycket väsentlig fråga, men jag tror inte att de här besöken kommer så plötsligt att man inte hinner organisera de polisresurser som skall ställas till förfogande för bevakning.

Det här är ganska egendomligt, herr Nygren. Först beslutar man om organisationen och sedan tillsätter man utredningen. Det är ganska bakvänt enligt min mening men inte enligt departementets och socialdemokraternas uppfattning. Det är ej konstigt att ganska mycket går snett när man jobbar efter den metoden.

Kanske herr Nygren vill ge svar på vad justitieministern inte ville ge svar på men vad personalen önskar svar på, nämligen frågan varför personalen inte har informerats. Det är en mycket väsentlig fråga. Personalen hade önskat ett samtal med ansvarig ledning för att få klarhet i hur verksamheten skall organiseras och vad som kommer att hända

Nr 56

Fredagen den
11 april 1975

Anslag till polisväsendet

*Anslag till polisvä-
sendet*

dem som berörs, men statsrådet har inte sagt ett ord om det. Jag tror inte heller att herr Nygren har varit där ute och talat om vad det här gäller.

Herr NYGREN (s) kort genmäle:

Herr talman! Först vill jag bemöta fru Kristensson. Jag påstås ha försökt ta äran av moderaterna för att ha bidragit till den lösning vi nu kommit till. Vad jag redovisade här var den motion som fru Kristensson och herr Adolfsson väckte 1973 och som vi från utskottets sida kategoriskt avvisade. Någon form av lösning enligt den modellen har utskottet aldrig velat vara med om. Det är därför jag menar att det inte är fråga om någon moderatmodell. Har moderaterna senare kommit igen med mera anpassade motioner, då tycker jag inte att man har anledning att föra detta resonemang vidare.

Herr Bengtsson i Göteborg säger att vi är överens om behovet av hög beredskap. Men då skulle denna höga beredskap lämpligare klaras från Märsta med länspolischefens medgivande till förstärkning och med anlåtande av rikspolisstyrelsens förstärkningsresurser. Det är ju precis det ni har nämnt i er reservation. Jag vill fråga herr Bengtsson: Är det mera decentralistiskt att vända sig till länspolischef och till rikspolisstyrelse för att få de behövliga resurserna än att finna dem inom ett och samma lokala polisdistrikt, som vi kommer att kunna göra i fortsättningen?

Herr BENGTTSSON i Göteborg (c) kort genmäle:

Herr talman! Denna beredskap och denna höga säkerhet skall självfallet finnas på flygplatsen varje dag. Ingen av oss tror väl ändå att det skall inträffa sådana händelser som kräver stora polisresurser. Och om något sådant inträffar, herr Nygren, är man under alla förhållanden tvingad att hämta polispersonal från distrikt på många håll; den saken är väl ändå klar. Men normalt klarar Märstapolisen och Mölndalspolisen sina uppgifter. Attacken på flygplatserna är väl inte vad vi räknar med skall inträffa.

Herr KOMSTEDT (m):

Herr talman! Låt mig inledningsvis göra en kommentar till det anförande som hölls av herr Pettersson i Västerås. Han skyller brottsutvecklingen och misslyckandena på det kapitalistiska samhället. Men i det land på andra sidan Östersjön där herr Pettersson har sin ideologiska hemvist tillåter man inte ens att sådan kritik framförs som herr Pettersson och hans partivänner ofta kommer med. Den formen av polis som det då är fråga om är det ingen som vill ha i det här landet.

Herr talman! Varje år då vi diskuterar frågan om anslag till polisväsendet får vi en lång debatt. Synpunkter framförs från olika orter där man inte känner sig nöjd med de tilldelningar som har beviljats. Detta är kanske på sitt sätt märkligt, eftersom justitieministern däremellan har framträtt i TV några tiotal gånger och gjort tafatta försök att övertyga

svenska folket om att brottsligheten minskar.

I propositionen i år talas det liksom tidigare år om det stora antal nya tjänster som skall tillsättas. Men vad som inte framgår av propositionen eller av justitieministerns små skryttal är att hälften av tjänsterna försvinner enbart i form av arbetstidsförkortningar. Bristen på medel och därmed på tillsättande av tjänster tar sig många olika uttryck. Låt mig här redovisa ett konkret fall. Simrishamns polisdistrikt omfattar Simrishamns och Tomelilla kommuner. Efter skånska förhållanden blir detta distrikt ytmässigt sett ganska stort. I dessa två kommuner – och då speciellt i huvudorterna – kan vi nu notera en tilltagande nedbusning.

I ett brev från kommunstyrelsen i Tomelilla, daterat den 16 januari 1975 och ställt till polisstyrelsen i Simrishamn, pekar kommunen på problemen som blir allt större, bl. a. beroende på att mellan kl. 16 och 8 har ingen del av Tomelilla kommun någon fast polisbevakning.

I sitt svar till Tomelilla kommun, daterat den 6 februari 1975, skriver polismästaren i Simrishamn utförligt om de problem som polisdistriktet har. Ur detta brev vill jag citera följande: "Beträffande den yttre övervakningen kan nämnas att normalt finns i hela distriktet, inklusive Tomelilladelen, en enda radiobil disponibel mellan kl. 08.00–24.00 (fredag–lördag 08.00–02.00). Under övrig tid på dygnet finns endast en radiobilbesättning i beredskap i hemmet, vilket medför en fördröjd utryckningstid med cirka en halvtimme från det larm inkommit, till dess att radiopatrullen är på väg till sitt uppdrag. Detta förhållande är naturligtvis på intet sätt tillfredsställande, men med hänsyn till tillgängliga personalresurser och gällande arbetstidsbestämmelser går det f. n. icke att öka antalet övervakningstimmar i distriktet."

Det är, herr talman, klartext från ett polisdistrikt om den maktlöshet man känner på grund av bristande resurser.

Malmö har en besvärlig situation. Malmös geografiska placering som en dörr mot kontinenten bidrar helt naturligt till detta.

Men den tilltagande brottsligheten i Malmöregionen sprider sig även till sydöstra delen av Skåne. De som verkligen vet om att Simrishamns-polisen har dåliga resurser, det är de som sysslar med brott som yrke. Det inträffar nu att det begås stölder och görs inbrott och kassaskåpskupper på tre fyra olika platser under en natt i sydöstra Skåne. Griper polisen någon visar det sig inte så sällan att det är brott som planerats noga – man har åkt de tio milen tvärs genom Skåne och utfört brotten därför att i sydöstra Skåne är bevakningen obefintlig.

De polisdistrikt som jag här exemplifierat med Simrishamnsdistriktet har en besvärlig situation beroende på att det antal polismän som skall utföra bevakningen i regionen är alltför litet.

Herr talman! Jag har inget yrkande i den här debatten. Jag har bara i kammaren velat redovisa de sydöstsånska kommunernas syn på brottsutvecklingen – en syn som sannerligen är något annorlunda än den justitieministern hävdar.

Nr 56

Fredagen den
11 april 1975

Anslag till polisväsendet

Fredagen den
11 april 1975

*Anslag till polisvä-
sendet*

Herr LUNDGREN (s):

Herr talman! Jag kan inskränka mig till några korta kommentarer an-
gående polisverksamheten på den flygplats som ligger i min hemkom-
mun, nämligen Arlanda.

När vi behandlade frågan här senast – det var i slutet av förra året – hade jag tillsammans med min partivän Lilly Bergander ett särskilt yttrande till utskottets betänkande. I det yttrandet strök vi under att det är de lokala och regionala instanser som ansvarar för polisbevakningen vid Arlanda flygplats som har den praktiska erfarenhet som fordras för att kunna bedöma organisatoriska förändringar.

I kammardebatten framhöll jag att det inte var motiverat att forcera fram organisatoriska förändringar. Min förhoppning var i stället att eventuella förändringar – och sådana uteslöt jag inte – skulle föregås av ingående samråd med just de lokala och regionala instanserna. I min motion 323 betonar jag att en rad organisatoriska och andra frågeställningar måste klarläggas. Jag räknar också upp ett flertal av dessa problemområden.

När herr Bengtsson i Göteborg nämnde min motion i sitt första inlägg för en stund sedan, så sade han någonting om att socialdemokraterna hade hamnat i högerburen. Jag tyckte att herr Bengtsson var ganska rolig då. Jag tänkte på bildspråket att sitta i buren hos polisen. Inte sitter socialdemokraterna i högerbur i polisfrågor! Inte har t. ex. fru Kristensson och justitieministern speciellt likartade uppfattningar i de frågorna. Allt-
nog, herr Bengtsson, i Arlandapolisfrågan bör vi debattera på ett annat plan. Där gäller det samråd med de lokala och regionala instanserna inklusive personalorganisationerna för att finna praktiska och vettiga lösningar.

Den arbetsgrupp som rikspolisstyrelsen nu har tillsatt och som börjat sitt arbete har enligt min mening en så allsidig sammansättning att jag är övertygad om att den kommer att finna lösningar och avvägningar på de frågor som uppenbarligen finns. Arbetsgruppen – med representer för rikspolisstyrelsen, länsstyrelsen, Stockholms polisdistrikt, Märsta polisdistrikt och för personalen, Svenska polisförbundet – har nämligen efter hemställan av Sigtuna kommun och Märsta polisstyrelse kompletterats med kommunens kanslichef och brandchef samt polisstyrelsens ordförande och vice ordförande.

Med det som jag nu har relaterat som bakgrund anser jag, herr talman, att de enligt reservationen 1 "svårbemästrade problem av både juridisk och praktisk karaktär" som ett överförande av ansvaret till Stockholms polisdistrikt från Märsta polisdistrikt skulle medföra kommer att lösas tillfredsställande.

Situationen är alltså i dag en annan än vad den var när vi diskuterade saken förra året. Som jag då – jag vill minnas med en viss intensitet – påpekade i ett replikskifte med fru Kristensson hade länspolischefen i Stockholm i en promemoria bl. a. sagt så här: "Inte någon av rikspolisstyrelsens olika framställningar i saken har föregåtts av överläggningar med vare sig länsstyrelsen eller polisstyrelsen i Märsta polisdistrikt.

Att motionären fru Kristensson --- inte heller, för undvikande av ett antal fallgropar, ansett sig böra rådgöra med de regionala eller lokala polismyndigheterna är även anmärkningsvärt."

I dag skriver fru Kristensson i reservationen 2 vänligt om den tillsatta arbetsgruppen. Det hon emellertid glömmer är vad rikspolisstyrelsen -- som hon f. ö. själv tillhör -- skriver om tidpunkten i sina petita, nämligen "-- att de polisiära arbetsuppgifterna inom flygplatsområdet sedan den permanenta stationsbyggnaden tagits i bruk den 1 november 1976 blir av en sådan omfattning att en särskild flygplatspolis behövs ---." Rikspolisstyrelsen, som fru Kristensson tillhör, rekommenderar alltså den 1 november 1976, och det är samma datum som jag anger i min motion och som utskottets majoritet också har förordat.

Tack vare den allsidiga sammansättningen av arbetsgruppen, tack vare den ordentligt tilltagna utrednings- och anpassningstiden och tack vare kopplingen till färdigställandet av den nya permanenta stationsbyggnaden finner jag det i dag rimligt att organisatoriska förändringar av polisverk-samheten vid Arlanda flygplats genomförs.

Herr talman! Jag yrkar således bifall till utskottets hemställan under punkt 1 mom. 1.

Herr BENGTTSSON i Göteborg (c):

Herr talman! Herr Lundgren säger att det inte finns några socialdemokrater i högerburen. Jo minsann, den är full av socialdemokrater. Men har man samma uppfattning som moderaterna så tycker jag inte man skall skämmas för det. Var kvar i högerburen när ni nu har samma uppfattning som moderaterna i den här frågan!

Så en annan sak. Jag har ställt frågan om informationen för personalen till justitieministern och till herr Nygren, och nu ställer jag den till herr Lundgren: Varför har ni inte givit berörd personal den information som man önskar och så väl behöver inför den förestående omorganisationen? Är det den socialdemokratiska företagsdemokratin som ni här visar i praktisk verksamhet? Ja, jag bara undrar. Herr Lundgren kan kanske annars svara på frågan, varför ni inte informerar personalen. De anställda är angelägna att få ett svar i dag.

Fru KRISTENSSON (m):

Herr talman! Herr Lundgren försöker göra gällande att det är rikspolisstyrelsens förslag han stöder då han förordar att man inte skulle genomföra förändringen förrän den 1 november 1976. Jag trodde inte det var herr Lundgren obekant att rikspolisstyrelsen ända sedan 1967 i petita efter petita föreslagit en omorganisation. I sina senaste petita, som nu ligger till grund för vårt ställningstagande, har rikspolisstyrelsen återkommit till frågan och sagt att omorganisationen bör verkställas allra senast den 1 november 1976. När man gör en sådan nybyggnad som det här är fråga om måste man nämligen på ett tidigt stadium beakta de säkerhetspolitiska aspekterna.

Att rikspolisstyrelsen ända sedan 1967 haft uppfattningen att en omorganisation måste genomföras trodde jag som sagt att herr Lundgren visste. Det framgick för övrigt av den hearing vi hade i utskottet.

Herr LUNDGREN (s):

Herr talman! Bara ett par korta kommentarer.

Till fru Kristensson vill jag säga att jag naturligtvis vet att rikspolisstyrelsen i många år haft tankar på en omorganisation – det är sant. Men vad jag nu relaterade var rikspolisstyrelsens uppfattning i dag, nämligen att den lämpligaste tidpunkten att genomföra en omorganisation är den 1 november 1976. Det är rikspolisstyrelsens aktuella uppfattning. Den sammanfaller med förslaget i min motion och med utskottsmajoritetens ställningstagande.

Herr Bengtsson i Göteborg vill jag påminna om vad jag citerade i mitt anförande. Länspolischefen i Stockholm uttalade i en promemoria – den citerade jag också när vi debatterade den här frågan förra året – att han tyckte att det var märkligt att rikspolisstyrelsens olika framställningar i saken inte hade föregåtts av överläggningar med vare sig länsstyrelsen eller polisstyrelsen i Märsta polisdistrikt. Jag tyckte också att det var märkligt. Jag har delat den uppfattning herr Bengtsson framfört när vi tidigare debatterade den här frågan, men nu har den saken rättats till: personalorganisationerna är representerade och följer arbetet nära. På grund av min bosättning i den kommun det gäller är jag inte alldeles främmande för ärendet. Jag tror att herr Bengtsson försöker göra det här till en krångligare och märkvärdigare historia än det är i dag.

Herr NYGREN (s):

Herr talman! Herr Bengtsson i Göteborg återkommer nu till den fråga han fick svar på redan av statsrådet. Han har nu både till mig och till herr Lundgren upprepat sitt påstående att personalen inte skulle vara informerad. Jag vill då bara crinra om att departementschefen i januari månad anmälde den här frågan. Man gav rikspolisstyrelsen i uppdrag att tillsätta den arbetsgrupp med bred förankring som skulle jobba med detta och genom vilken de anställda skulle få möjlighet att komma in i bilden.

Statsrådet gav också besked om att de anställdas organisationer hela tiden har informerats. Jag trodde att det var tillräckligt för herr Bengtsson, och därför fann jag förra gången ingen anledning att upprepa statsrådets besked. När det nu har sagts två gånger kanske det är tillräckligt för att herr Bengtsson skall förstå det här.

Herr BENGTTSSON i Göteborg (c):

Herr talman! Vilka undanflykter, herr Nygren! Senast i går kväll hade jag kontakt med personalen. Den har icke informerats om detta. Jag förstår inte hur ni kan uttrycka er på detta sätt när vad jag nu säger är fullständigt riktigt.

Överläggningen var härmed slutad.

Punkten 1

M o m. 1

Herr ANDRE VICE TALMANNEN yttrade: Utskottets hemställan företas till avgörande med iakttagande av sådan uppdelning som svarar mot reservationerna nr 1 och 2.

Nr 56

Fredagen den
11 april 1975

*Anslag till polisvä-
sendet*

Fråga om överförande av ansvaret för polisverksamheten på flygplatserna Arlanda och Landvetter

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 1 av herr Johansson i Växjö m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Bengtsson i Göteborg begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller justitieutskottets hemställan i betänkandet nr 9 punkten 1 mom. 1 såvitt avser frågan om överförande av ansvaret för polisverksamheten på flygplatserna Arlanda och Landvetter röstar ja, den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 1 av herr Johansson i Växjö m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Bengtsson i Göteborg begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Den omröstning gav följande resultat:

Ja - 194
Nej - 101
Avstår - 1

Fråga om tidpunkten för överförande av ansvaret för polisverksamheten på Arlanda flygplats

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 2 av fru Kristensson och herr Schött, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan fru Kristensson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller justitieutskottets hemställan i betänkandet nr 9 punkten 1 mom. 1 såvitt avser frågan om tidpunkten för överförande av ansvaret för polisverksamheten på Arlanda flygplats röstar ja, den det ej vill röstar nej.

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 2 av fru Kristensson och herr Schött.

Fredagen den
11 april 1975

*Anslag till polisvä-
sendet*

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då fru Kristensson begärde röst-räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 225
Nej - 46
Avstår - 25

M o m. 2 - 5

Utskottets hemställan bifölls.

M o m. 6

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 3 av fru Kristensson och herr Schött, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan fru Kristensson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller justitieutskottets hemställan i betänkandet nr 9 punkten 1 mom. 6 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 3 av fru Kristensson och herr Schött.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då fru Kristensson begärde röst-räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 250
Nej - 44
Avstår - 2

Punkten 2

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 4 av herr Johansson i Växjö m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Petersson i Röstånga begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller justitieutskottets hemställan i betänkandet nr 9 punkten 2 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 4 av herr Johansson i Växjö m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Petersson i Röstånga begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 191
Nej - 104
Avstår - 1

Punkterna 3 och 4

Kammaren biföll vad utskottet i dessa punkter hemställt.

Punkten 5

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 5 av herr Pettersson i Västerås, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Lövenborg begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller justitieutskottets hemställan i betänkandet nr 9 punkten 5 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 5 av herr Pettersson i Västerås.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Lövenborg begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 276
Nej - 14
Avstår - 1

Punkten 6

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 7

M o m. 1

Propositioner gavs på bifall till 1:o) utskottets hemställan, 2:o) reservationen nr 6 av fru Kristensson och herr Schött samt 3:o) reservationen nr 7 av herr Pettersson i Västerås, och förklarades den förstnämnda propositionen vara med övervägande ja besvarad. Då fru Kristensson begärde votering upptogs för bestämmande av kontrapositionen ånyo de båda återstående propositionerna, av vilka den under 2:o) angivna förklarades ha flertalets mening för sig. Sedan herr Pettersson i Västerås begärt votering beträffande kontrapositionen upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Nr 56

Fredagen den
11 april 1975

*Anslag till polisvä-
sendet*

Den som vill att kammaren till kontraposition i huvudvoteringen angående justitieutskottets hemställan i betänkandet nr 9 punkten 7 mom. 1 antar reservationen nr 6 av fru Kristensson och herr Schött röstar ja, den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren till kontraposition i nämnda votering antagit reservationen nr 7 av herr Pettersson i Västerås.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Pettersson i Västerås begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 60
Nej - 18
Avstår - 214

I enlighet härmed blev följande voteringsproposition uppläst och godkänd:

Den som vill att kammaren bifaller justitieutskottets hemställan i betänkandet nr 9 punkten 7 mom. 1 röstar ja, den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 6 av fru Kristensson och herr Schött.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då fru Kristensson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 238
Nej - 44
Avstår - 10

M o m. 2 - 6

Utskottets hemställan bifölls.

M o m. 7

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 8 av fru Kristensson och herr Schött, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan fru Kristensson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller justitieutskottets hemställan i betänkandet nr 9 punkten 7 mom. 7 röstar ja, den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 8 av fru Kristensson och herr Schött.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då fru Kristensson begärde röst-räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 246
Nej - 45
Avstår - 2

Punkterna 8 och 9

Kammaren biföll vad utskottet i dessa punkter hemställt.

§ 7 Brottsförebyggande rådet

Föredrogs justitiekammarens betänkande nr 10 med anledning av propositionen 1975:1 såvitt avser anslag till justitiedepartementet m. m. jämte motioner.

Herr ANDRE VICE TALMANNEN:

I fråga om detta betänkande hålles gemensam överläggning för samtliga punkter. Under den gemensamma överläggningen får yrkanden framställas beträffande samtliga punkter i betänkandet.

I det följande redovisas endast de punkter, vid vilka under överläggningen framställts särskilda yrkanden.

Punkten 2 (Brottsförebyggande rådet: Förvaltningskostnader)

Regeringen hade i propositionen 1975:1 bilaga 4 (justitiedepartementet) under punkten A 10 (s. 20) föreslagit riksdagen att till Brottsförebyggande rådet: Förvaltningskostnader för budgetåret 1975/76 anvisa ett förslagsanslag av 1 936 000 kr.

I detta sammanhang hade behandlats motionerna

1975:52 av herr Gustavsson i Eskilstuna (s),

1975:136 av herr Helén m. fl. (fp), såvitt nu var i fråga (yrkande B 2),

1975:141 av herr Westberg i Ljusdal m. fl. (fp),

1975:199 av fru Fränkel (fp), vari hemställdes att riksdagen hos regeringen begärde dels att brottsförebyggande rådet i samverkan med handeldens organisationer fick i uppgift att gemensamt utforma förslag till effektivare förebyggande åtgärder mot butiksnatteri, dels att fängelsestraff för butiksnatteri avskaffades,

1975:445 av herr Polstam m. fl. (c), vari hemställdes att riksdagen vid behandlingen av regeringens proposition 1975:1, bilaga 4, punkt A 10, beslutade att till Brottsförebyggande rådet: Förvaltningskostnader för budgetåret 1975/76 anvisa ett förslagsanslag av 2 096 000 kr.,

Fredagen den
11 april 1975

*Brottsförebyggande
rådet*

1975:448 av herr Svanström (c),
1975:724 av herr Åkerlind (m), såvitt nu var i fråga (yrkande A 1),
1975:1100 av herr Bohman m. fl. (m), vari, såvitt nu var i fråga, hemställdes att riksdagen skulle dels hos regeringen begära att den av brottsförebyggande rådet planerade utredningen om översyn av strafflagstiftningen snarast tillsattes med bl. a. de uppdrag som angivits i motionen (yrkande 1), dels begära att regeringen snarast skulle sammanställa och redovisa de av 1956 års klientelundersökning rörande ungdomsbrottslingar avgivna rapporterna "Unga lagöverträdare I-V" (yrkande 12), dels ock begära att regeringen till prövning upptog de förslag som i motionen framlagts angående vissa påföljder (yrkande 14) samt
1975:1108 av herr Hermansson m. fl. (vpk), vari, såvitt nu var i fråga, hemställdes att riksdagen beslutade att under A 10 Brottsförebyggande rådet: Förvaltningskostnader anvisa ett med 2 400 000 kr. uppräknat belopp (yrkande 3).

Utskottet hemställde

1. att riksdagen skulle beträffande medelsberäkningen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionen 1975:445 och motionen 1975:1108 i denna del (yrkande 3) till Brottsförebyggande rådet: Förvaltningskostnader för budgetåret 1975/76 anvisa ett förslagsanslag av 1 936 000 kr.,
2. att riksdagen beträffande tekniska hjälpmedel i brottsförebyggande syfte skulle avslå motionen 1975:141,
3. att riksdagen beträffande inbrott i fritidshus skulle avslå motionen 1975:448,
4. att riksdagen beträffande butiksnatterier skulle avslå motionen 1975:199,
5. att riksdagen beträffande översyn av strafflagstiftningen skulle avslå motionerna 1975:52, 1975:136 i denna del (yrkande B 2) och 1975:1100 i denna del (yrkande 1),
6. att riksdagen beträffande 1956 års klientelundersökning skulle avslå motionen 1975:1100 i denna del (yrkande 12),
7. att riksdagen beträffande tidsbestämda påföljder skulle avslå motionen 1975:724 i denna del (yrkande A 1),
8. att riksdagen beträffande nya brottspåföljder skulle avslå motionen 1975:1100 i denna del (yrkande 14).

Reservationer hade avgivits

1. av herrar Johansson i Växjö, Bengtsson i Göteborg och Fransson samt fru Wiklund och fru André (samtliga c) som ansett att utskottet under 1 bort hemställa

att riksdagen i anledning av regeringens förslag och motionen 1975:1108 (yrkande 3) samt med bifall till motionen 1975:445 till Brottsförebyggande rådet: Förvaltningskostnader för budgetåret 1975/76 anvisade ett förslagsanslag av 2 096 000 kr.,

Fredagen den
11 april 1975

*Brottsförebyggande
rådet*

2. av herr Pettersson i Västerås (vpk) som ansett att utskottet under 1 bort hemställa
att riksdagen med anledning av regeringens förslag och motionen 1975:445 samt med bifall till motionen 1975:1108 i denna del (yrkande 3) till Brottsförebyggande rådet: Förvaltningskostnader för budgetåret 1975/76 anvisade ett förslagsanslag av 4 336 000 kr.,

3. av fru Kristensson (m) och herr Schött (m) som beträffande nya brottspåföljder ansett att utskottet under 8 bort hemställa
att riksdagen beträffande nya brottspåföljder med bifall till motionen 1975:1100 i denna del (yrkande 14) gav regeringen till känna vad reservanterna härutinnan anfört.

Vid denna punkt hade avgivits ett särskilt yttrande beträffande översyn av strafflagstiftningen av fru Kristensson (m) och herr Schött (m).

Punkten 3 (Brottsförebyggande rådet: Utvecklingskostnader)

Regeringen hade under punkten A 11 (s. 21) föreslagit riksdagen att till Brottsförebyggande rådet: Utvecklingskostnader för budgetåret 1975/76 anvisa ett reservationsanslag av 2 630 000 kr.

I detta sammanhang hade behandlats motionen 1975:1108 av herr Hermansson m. fl. (vpk), vari, såvitt nu var i fråga, hemställts att under A 11 Brottsförebyggande rådet: Utvecklingskostnader anvisades ett med 4 000 000 kr. uppräknat belopp (yrkande 4).

Utskottet hemställde

att riksdagen beträffande medelsberäkningen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionen 1975:1108 i denna del (yrkande 4) till Brottsförebyggande rådet: Utvecklingskostnader för budgetåret 1975/76 anvisade ett reservationsanslag av 2 630 000 kr.

Reservation hade avgivits

4. av herr Pettersson i Västerås (vpk) som ansett att utskottet bort hemställa

att riksdagen beträffande medelsberäkningen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motionen 1975:1108 i denna del (yrkande 4) till Brottsförebyggande rådet: Utvecklingskostnader för budgetåret 1975/76 anvisade ett reservationsanslag av 6 630 000 kr.

Herr POLSTAM (c):

Herr talman! I justitieutskottets betänkande nr 10 behandlas bl. a. anslagen till brottsförebyggande rådets verksamhet under nästa budgetår. Vad det här rådet sysslar med är naturligtvis välbekant för kammarens ledamöter, som så sent som förra våren beslöt att rådet skulle vara en statlig myndighet under justitiedepartementet. Praktiskt taget varje år

debatterar riksdagen förebyggande åtgärder i kampen mot brottsligheten. Detta har skett parallellt med debatten om akuta åtgärder mot redan begångna brottslighet. Man inser numera hur nödvändigt det är att också satsa på förebyggande åtgärder för att därigenom hindra att brott begås, vilket givetvis inte får inkräkta på medborgarnas rättmätiga krav på att få begångna brott utredda och uppklarade. Det måste helt säkert vara så både nu och i framtiden.

Polisen har i mån av sina resurser tidigare arbetat med brottsförebyggande åtgärder, bl. a. genom medverkan i skolundervisningen, genom kontaktträffar på ungdomsgårdar och i föreningslivet, men även på andra sätt. Detta arbete har på senaste tiden glädjande nog kunnat ökas betydligt. Andra samhällsfunktioner har också medverkat i detta brottsförebyggande arbete liksom åtskilliga ideella organisationer. Allt detta visar att man länge har insett behovet av att satsa på förebyggande åtgärder för att minska brottsligheten. Man tänker kanske ibland på kort-siktiga åtgärder i brottsförebyggande syfte, och sådana är helt nödvändiga, men inte tillräckliga. Det måste till mera långsiktiga åtgärder, åtgärder som ligger utanför vad som brukar kallas kriminalpolitik. Vi sade redan för några år sedan här i riksdagen – och det gäller fortfarande – att det är fråga om åtgärder inom skolans område och inom ungdomsvården, åtgärder för att skapa bättre bostads- och arbetsmiljöer, bättre social och kulturell service, och över huvud taget sådana åtgärder som är ägnade att skapa gynnsammare betingelser för grupper som är särskilt utsatta för risk att glida in i kriminalitet och annan asocialitet.

Vi sade också att det gällde att ta initiativ i förebyggande syfte, initiativ som spänner över ett mycket brett fält. Och man insåg att det först på längre sikt skulle kunna resultera i en varaktig minskning av brottsligheten.

Det är kanske inte så enkelt att rå på den organiserade brottsligheten genom sådana här åtgärder, men man får inte heller i detta avseende ge tappt. Resultaten kan emellertid kanske bli mera positiva i det här arbetet när det gäller brottsligheten i övrigt och när det gäller att hindra brottsdebuten, inte minst bland de unga. Detta är mycket väsentligt.

För att samordna samhällets alla insatser mot brottsligheten fick vi det brottsförebyggande rådet. För att nå den målsättning som sattes upp har det här rådet fått en mycket bred sammansättning av företrädare för samhällets högsta beslutande organ, centrala myndigheter, rättsväsendet, näringslivet, folkrörelserna och kriminalvetenskaplig forskning. Från det här breda fältet har 16 personer utsetts av regeringen att utgöra styrelse för rådet.

Varje riksdagsparti är representerat i rådets styrelse, som också innesluter statssekreterarna i justitie-, social- och utbildningsdepartementen, företrädare för arbetsmarknadsorganisationerna, landstings- och kommunförbunden, försäkringsbolagen och kriminologisk forskning.

Rådets organisation och arbetsuppgifter är fastlagda, vilket också framgår av en informationsskrift som i dagarna kommit ut från rådet. Där

framgår bl. a. att styrelsen skall bestämma rådets inriktning i stora och principiella frågor. Ett verkställande utskott och rådets kansli har det löpande ansvaret för verksamheten.

Rådet biträds av en expertgrupp och i vetenskapliga frågor av en vetenskaplig grupp.

Rådets kansli, som förestås av en kanslichef, består av en utredningsenhet och en utvecklingsenhet.

Ett varierande antal arbetsgrupper svarar för en stor del av rådets utredande arbete. Ledamöter i arbetsgrupperna är företrädare för myndigheter och organisationer som berörs av rådets verksamhet.

Till organisationen hör även en mycket stor krets av kontaktmän som utökas kontinuerligt.

Utvecklingsenheten skall samordna och ta initiativ till forskning inom rådets verksamhetsområde. Den skall också utvärdera resultatet av sådan forskning. En uppgift blir att omsätta forskningsresultat i förslag till åtgärder och handlingsprogram. Enheten skall sedan undersöka verkan av sådana åtgärder och program.

Brottsförebyggande rådet delar ut anslag till utomstående forskare en gång om året.

En viktig uppgift för enheten är att informera om forskningsresultat av kriminalpolitisk betydelse.

Projektet frivårdsförstärkning har ni kanske hört talas om. Det drivs vid rådet flera utvecklingsprojekt. Det tills vidare mest omfattande är projektet frivårdsförstärkning. Man kallar det för Sundsvallsförsöket, eftersom man förlade det dit. Det beslutade riksdagen om år 1970. Det innebär att man har förstärkt resurserna väsentligt inom ett frivårdsdistrikt, och att man följer upp denna satsning genom en vetenskaplig undersökning. Effekterna av det här försöket, framför allt för klienterna, står i blickpunkten för den vetenskapliga uppföljningen. Hittills har från projektet utgetts 16 olika delrapporter, och man räknar med att slutrapporten om försöksverksamheten skall kunna publiceras i slutet av år 1978. En sammanfattande delrapport ligger just nu klar.

Arbetsgrupperna nämnde jag om. Det löpande arbetet inom rådet utförs i kansliet i de olika arbetsgrupperna.

Arbetsgrupperna har betydande möjligheter att arbeta självständigt inom ramen för de direktiv som styrelsen har fastställt. De behandlar olika frågor av särskild betydelse inom rådets verksamhetsområde. De rapporter som arbetsgrupperna framlägger behandlas i rådets kansli. Därefter beslutar styrelsen eller verkställande utskottet efter förslag från kanslichefen vilka åtgärder rådet skall vidta i anledning av rapporterna.

Tjänstemännen vid utredningsenheten är sekreterare i några av arbetsgrupperna. I flera av grupperna har sekreteraren hämtats från andra myndigheter som arbetar inom rådets verksamhetsområde.

Det finns sammanlagt nio arbetsgrupper. En av dessa är brottskyddsgruppen som inte enbart behandlar s. k. traditionell brottslighet utan också inriktar sig på de moderna brotten, dvs. brott som behandlas i spe-

ciallagstiftning, t. ex. valuta- och skattebrott. Vi har vidare en grupp som arbetar med brottsutveckling, en informationsgrupp, en narkotika-grupp, en grupp som sysslar med samarbetet mellan socialvård, skola och polis, en grupp för barn- och ungdomsfrågor, en grupp för anpassningsstöd åt straffade, en grupp som sysslar med undervisningen i lag och rätt i skolorna och till slut en grupp som arbetar med kriminalpolitik.

Alla de här uppgifterna inom rådet som jag nu har nämnt finns angivna i den informationsskrift som rådet utarbetat och som nu föreligger i tryck. De av kammarens ledamöter som är intresserade och även andra kan rekvirera den här informationsskriften.

Nu är det viktigt att det arbete som har satts i gång i rådet kan fortsätta och efter hand ge resultat. För att det skall kunna ske tycker vi att kansliorganisationen måste förstärkas något. Jag har motiverat detta i motionen 445 till årets riksdag. Utskottsmajoriteten har emellertid inte tillstyrkt den här blygsamma förstärkningen som har begärts. Man åberopar att det vid rådets inrättande förutsattes att en stor del av sekreterar- och utredningsuppgifterna i rådets arbetsgrupper skulle skötas av personal i departement eller kanske inom kommittéväsendet eller i vissa fall av personal i de statliga verken. I detta avseende har rådet också följt de förutsättningar som utskottet anförde. Men det är egentligen inte i det avseendet som förstärkningen i första hand behövs. Det är i stället kansliorganisationen som är otillräcklig. Som det nu är tvingas handläggande personal att syssla med arbetsuppgifter som rätteligen ankommer på bi-trädespersonal eller expeditivsvakt.

Jag är fullt medveten om att den här yrkade blygsamma förstärkningen av kansliet inte kommer att vinna kammarens gehör. Jag hoppas dock att yrkandet ändå blir föremål för departementets prövning vid nästa budgetarbete.

Från olika håll har brottsförebyggande rådets arbete mött ett starkt intresse, och det har visat sig att många vill hjälpa till. Därför är det så mycket viktigare att arbetet inte stoppas upp av en alltför liten kansliorganisation. Det är nu inte meningen att kansliet skall svälla ut och bli en stor byråkratisk organisation. Det är inte det som frågan gäller utan endast en blygsam förstärkning för det nödvändiga arbetets behöriga gång. Rådet måste ges en ärlig chans att fungera så som riksdagen sagt att det skall fungera.

Slutligen, herr talman, vill jag mycket kort beröra informationsfrågorna. En kanslipromemoria har utarbetats om rådets informationsverksamhet. Även där finns ett önskemål om en förstärkning – i första hand med en duktig yrkesman i fråga om information. Det är väsentligt för rådet att bedriva en aktiv informationsverksamhet inte minst i förhållande till massmedia och att presentera informationen på ett sätt som intresserar. Det finns mycket att säga om denna del av rådets verksamhet, men jag skall inte ta upp en stor debatt om det nu. Vid det förberedande budgetarbetet fanns det inget underlag för ett äskande om en informationstjänst. Därför kan vi inte heller nu yrka på någon tjänst, men det

är möjligt att frågan kan lösas provisoriskt till nästa budgetår.

Vad som däremot är mycket väsentligt är att de här förslagen rörande information delas av statsrådet Geijer. När nu statsrådet är närvarande i kammaren kunde det vara intressant att få någon kommentar till detta. Om statsrådet delar uppfattningen beträffande dessa förslag borgar det för att frågorna kan tas upp vid nästa budgetbehandling.

Med detta, herr talman, vill jag bara helt kort yrka bifall till reservationen I vid justitieutskottets betänkande nr 10.

Fru KRISTENSSON (m):

Herr talman! Herr Polstam har gett en bred exposé över brottsförebyggande rådets arbete som säkert varit värdefull för kammarens ledamöter att få ta del av. Det är närmast utskottets vice ordförande det ankommer på att bemöta herr Polstams konkreta förslag om ytterligare förstärkningar av anslagen till brottsförebyggande rådet utöver vad regeringen föreslagit. Men jag vill ändå understryka det som utskottet säger om att brottsförebyggande rådet enligt sina direktiv inte skall vara ett utredande organ utan mera skall ha till uppgift att samordna den brottsförebyggande verksamheten mellan olika myndigheter och att ta initiativ till den översyn och de utredningar som på olika områden kan visa sig befogade. Det innebär inte, som jag ser det, att man inte kan tänka sig personalförstärkningar så småningom, men jag tycker ändå att det finns anledning att understryka denna grundläggande arbetsuppgift som brottsförebyggande rådet har.

I det sammanhanget vill jag knyta an till det särskilda yttrande som är fogat till det här betänkandet av oss moderater i anledning av den information vi fått om att rådets arbetsgrupp för kriminalpolitik överväger en utredning med inriktning på viss avkriminalisering och i det sammanhanget understryka några saker vi tycker är väsentliga.

Det har ju under senare år skett en oerhört omfattande lagproduktion, och antalet lagar har blivit så många att det är svårt för enskilda människor att bilda sig en klar föreställning om var gränserna går för det tillåtna. Inte minst genom den sammanställning jag fick över de nya lagar som stadgar fängelsestraff och som tillkommit under den tid herr justitieministern Geijer varit chef för justitiedepartementet kunde jag konstatera vilken enorm ansvällning som har skett när det gäller kriminaliseringen. Vi har därför velat understryka nödvändigheten av att få till stånd en utgallring av de lagar som nu kan bedömas onödiga. Det skall inte vara så att man ständigt bara lägger till nya lagar. Man måste också någon gång sätta sig ner och bedöma om inte en utgallring och avkriminalisering kan ske.

Vi menar att lagstiftningens primära syfte skall vara att skydda den enskilde medborgaren och inte så mycket som den senare tidens lagstiftningsarbete ger sken av utgöra ett skydd för allmänna intressen. Det vill vi säga med det särskilda yttrandet.

Jag vill också understryka det som sägs i motionen 52, där konkreta

förslag till avkriminaliseringar inom trafikområdet anför. Trafiklagstiftningen hör ju inte till justitieutskottets bord så att säga. Men jag känner att hela utskottet är positivt inställt till de här motionerna, och vi hoppas att trafikutskottet när det så småningom skall behandla dessa frågor kommer att ha förståelse för tanken på avkriminalisering.

Min förhoppning är alltså att rådets arbetsgrupp för kriminalpolitik skall överväga de här mer vittsyftande frågorna som vi tagit upp i det särskilda yttrandet. Summan av kardemumman skulle, med de ord som herr justitieministern mötte nere i Lund häromsistens, vara mindre lag och mera ordning. Det var ett utomordentligt uttryck.

Till sist en kort kommentar till reservationen 3 där vi tar upp frågan om institutet skyddstillsyn och konstaterar att det på många håll har blivit så att det döms till skyddstillsyn inte bara en gång utan t. o. m. i långa serier. Man måste fråga sig om det inte finns en begränsning när det gäller användandet av påföljden skyddstillsyn. Om uppfattningen blir att det alltid går att räkna med att bli dömd till skyddstillsyn i stället för någonting värre kan resultatet bli en urholkning av skyddstillsynen.

Vi har också särskilt uppmärksammat problemet med de ökade skadegörelsebrotten. Utvecklingen när det gäller den många gånger meningslösa vandalisering som sker på både allmän och enskild egendom kan inte förbigås med tystnad. Stockholms kommun beräknar att skadegörelsen på kommunens egendom under 1974 uppgick till inte mindre än 12 milj. kr. Om man skulle göra sig besvär med att ta in uppgifter från andra kommuner är jag övertygad om att summorna skulle bli ganska förskräckande.

Vi har tyckt att någon väg att komma åt den här brottsligheten, som i dag inte beivras i nämnvärd omfattning, borde prövas. Därvid har vi tänkt oss en form av arbetsåläggande som finns i England och där kallas för Community Service. Det är inte säkert att organisationen behöver vara precis som den är där. Arbetsåläggandet skulle kanske innebära att en ung människa får jobba under lördag-söndag eller någonting sådant. Det skulle ändå kunna uppfattas som en reaktion från samhällets sida och bidra till avhållsamhet från sådan här skadegörelse i fortsättningen.

Jag vill med detta, herr talman, yrka bifall till utskottets hemställan utom när det gäller punkten 2, där jag yrkar bifall till reservationen 3.

Herr PETERSSON i Västerås (vpk):

Herr talman! Delar av vårt partis motion 1108 behandlas även i det här betänkandet. Det kommer framför allt till uttryck i reservationerna 2 och 4. Med hänvisning till vad jag anförde vid behandlingen av föregående betänkande skall jag – för att inte förlänga debatten – kort och gott yrka bifall till reservationerna 2 och 4 som är fogade till justitieutskottets betänkande nr 10.

Fröken MATTSON (s):

Herr talman! Jag kan inte vara lika föredömligt kortfattad som herr Pettersson i Västerås, men jag skall göra mitt bästa.

Jag börjar med att helt kort yrka bifall till justitieutskottets hemställan i betänkandet nr 10 samt avslag på de till betänkandet fogade reservationerna 2 och 4. Dessa är kopplade till yrkandet om högre anslag för det brottsförebyggande rådet och en minskning av medel för utökning av antalet polismän till vilket riksdagen tog ställning redan då vi behandlade föregående betänkande, nr 9.

Herr Polstam har från denna talarstol givit en väldigt fin exposé över brottsförebyggande rådets verksamhetsformer och uppgifter och jag vill betona att då utskottet behandlade det här avsnittet i budgetpropositionen alla var överens om att det är en mycket viktig organisation. Vi i utskottsmajoriteten kan emellertid inte ansluta oss till de tankegångar som finns i reservationen 1 vid utskottsbetänkandet där man vill räkna upp anslaget med 160 000 kr. Då syftar man närmast på medel för en assistent- och en biträdestjänst samt för en expeditivsvakt.

Om jag har fattat promemorian angående informationsverksamheten rätt så är det först och främst en informationssekreterare eller en informationsexpert som rådet behöver. Det här man inte tagit upp motionsledes. Däremot har vi i utskottsmajoriteten, vilket fru Kristensson också var inne på, velat påpeka att en stor del av sekreterarutredningsuppgifterna skall skötas av personal i departement eller inom kommittéväsendet. Det är inte meningen att brottsförebyggande rådet skall få en stor kontorsorganisation. Rådet skall ta initiativ till reformförslag som kräver mer omfattande undersökningar eller utredningar och det skall läggas på kommittéer och expertgrupper. Man har också möjlighet, om så behövs, att anlita tillfälligt anställd personal.

Med hänvisning till vad utskottet har uttalat i det här avseendet ber jag att få yrka bifall till utskottets hemställan och avslag på reservationen 1.

Det intressanta vid behandlingen av det här utskottsbetänkandet har varit den rad av motioner som har kommit utskottet till handa. Motionen 199 tar upp frågan om förebyggande av butiksnatterier. Där kan man verkligen understryka behovet av en informationsexpert inom brottsförebyggande rådet. Vi har emellertid från utskottets sida varit tvungna att hänvisa till vad riksdagen har beslutat om butiksnatteri för det har tydligen missuppfattats av många. Det tycks vara en utbredd uppfattning att butiksnatteri inte är straffbart när det stulnas värde är mindre än 20 kr. Vi hoppas att handelsorganisationer skall svara för en del av upplysningsverksamheten och lösningen på de här frågorna. De har ju en aktionsgrupp mot butiksnatterier.

Motionerna 52, 136 och 1100 kräver en översyn av strafflagstiftningen. Inte minst intressant tycker jag motionen 52 är. Den hänvisar till en översyn som rikspolisstyrelsen har gjort och där det nämns ett 60-tal olika förseelser som man tror skulle kunna utmönstras ur straffskalorna

Nr 56

Fredagen den
11 april 1975

*Brottsförebyggande
rådet*

Fredagen den
11 april 1975

*Brottsförebyggande
rådet*

och som alldeles uppenbart i en del fall inte anses som överträdelser av den stora allmänheten.

Vi tycker att det ligger väldigt mycket i dessa påpekanden i motionerna, men vi har tagit hänsyn till att brottsförebyggande rådet har en arbetsgrupp som kommit med en promemoria och som nu i vår skall komma med ytterligare en där man behandlar vissa frågor om avkriminalisering. Och just nu övervägs även de här frågorna inom justitiedepartementet.

Brottsförebyggande rådet har alltså givit prioritet åt avkriminaliseringen av sådana brott som fylleribrott, rattfylleri, snyltningsbrott, sjukförsäkringsbedrägerier och ämbetsbrott. Man har i brottsförebyggande rådets grupp rörande kriminalpolitik, som jag tidigare nämnt, uppmärksamheten riktad på detta. Det är bl. a. därför som utskottsmajoriteten icke har velat tillstyrka fru Kristenssons synpunkter på att det inte är lämpligt att ge samma person skyddstillsyn ett stort antal gånger. Vi vet inte om vi kan dela den uppfattningen. Den som åläggs skyddstillsyn uppfattar i varje fall detta som en ganska stark påföljd och som en inskränkning av rörelsefriheten – alltså en samhällsreaktion.

Idén med Community Service har ju kommunalpolitiskt utnyttjats en gång här i landet och möttes då av en väldigt stark kritik. Det är möjligt att själva publiceringen av detta att man ville att ett par ungdomar skulle städa parker gav anledning till den starka kritiken. Utskottsmajoriteten har inte heller i det här fallet velat ta någon direkt ståndpunkt. Vi anser att man inte bör föregripa den rapport som brottsförebyggande rådets arbetsgrupp för kriminalpolitik kommer att avge. Enligt vår mening behöver inte riksdagen nu ta ställning till någon av dessa frågor hur intressanta en del av dem än är.

Därför ber jag till sist, herr talman, att få yrka bifall till justitieutskottets hemställan i dess helhet i betänkandet nr 10.

Herr justitieministern GEIJER:

Herr talman! Herr Polstam riktade en fråga till mig som jag vill svara på. Den gäller brottsförebyggande rådets information. Jag vill bekräfta att vi inom departementet ser mycket positivt på en utvidgning av den verksamheten och framför allt på att få den mera inriktad på lämpliga målgrupper. Det skall ju inte vara fråga om en information för informationens egen skull.

Den närmare utformningen av denna verksamhet får emellertid i vanlig ordning behandlas under budgetarbetet i höst.

Herr POLSTAM (c) kort genmäle:

Herr talman! De här informationsfrågorna är enligt min mening så viktiga att vi måste på något sätt lösa dem. Får brottsförebyggande rådet inte ut information – målinriktad eller avsedd för en bredare allmänhet – blir arbetet kanske i viss mån meningslöst. Därför är det mycket tillfredsställande att statsrådet nu har gjort denna positiva deklaration och jag ber särskilt att få tacka för den.

Fru FRÆNKEL (fp):

Herr talman! I min motion nr 199 begär jag effektivare förebyggande åtgärder mot butikssnatteri. Jag presenterar t. o. m. ett förslag på hur detta skulle kunna gå till. Jag tycker att det är en egendomlig skrivning som utskottet har presterat på s. 4. Jag måste helt enkelt ställa frågan till utskottets ordförande eller representant: Har ni läst min motion, och har ni förstått dess innehåll? Det finns ju inte några som helst konkreta svar på min fråga och på min begäran i klämmarna.

Utskottet talar om en informationskampanj av brottsförebyggande rådet. Jag har ingenting emot sådana kampanjer, och jag kan instämma i allt vad som står i utskottets belänkande om detta, men i min motion har jag inte alls begärt någon sådan informationskampanj utan jag vill ha konkreta åtgärder.

I dag kan t. ex. en butikskontrollant inte ingripa, även om hon eller han ser att någon stoppar en vara på sig, förrän kunden är utanför kassan. Jag framför i motionen det förslaget att företagen gemensamt skall bestämma att den, som handlar i butik eller varuhus enligt självbetjäningens principen, skall lägga varan i varuhusets korg eller vagn. Då kan kontrollanten omedelbart meddela den kund som bryter däremot vad föreskrifterna innehåller och på detta sätt kan man förebygga att snatteribrottet fullföljs.

Med det anförda, herr talman, vill jag helt kort yrka bifall till min motion, där det i klämman står: "att brottsförebyggande rådet i samverkan med handelns organisationer får i uppgift att gemensamt utforma förslag till effektivare förebyggande åtgärder mot butikssnatteri".

Fru KRISTENSSON (m):

Herr talman! Jag förmodar att det var mer skämtsamt som fru Fränkel sade att hon trodde att vi inte hade läst hennes motion. Självfallet har vi gjort det, med stor noggrannhet. Vi har emellertid konstaterat att de problem som fru Fränkel tar upp i sin motion redan har prövats av brottsmålsutredningen och att man där sade bestämt nej till den här typen av privaträttsliga sanktioner och menade att de var principiellt felaktiga.

Däremot är det, som fru Fränkel har uppmärksammat, rätt att utskottet för sin del anser att en informationskampanj är angelägen. I dag har många, kanske i synnerhet ungdomar, fått den uppfattningen att det inte spelar någon roll om man snattar, bara man håller sig under 20 kr. I realiteten innebär inte bestämmelserna detta. Därför skulle en faktisk information om vad gällande bestämmelser innehåller vara angelägen, anser vi enhälligt i utskottet.

Vi har avstyrkt det yrkande som fru Fränkel har i sin motion. Jag vidhåller det yrkandet.

Fredagen den
11 april 1975

*Brottsförebyggande
rådet*

Fru FRÆNKEL (fp):

Herr talman! Jag förstår inte att ett sådant påpekande som jag talar om kan innebära någon sorts sanktion, som fru Kristensson säger. Det var inte alls länge sedan jag var i ett varuhus i Danmark. Där fanns faktiskt skyltar litet varstans: Varorna skall läggas i korg. Jag såg att man litet vänligt påpekade för en kund som inte gjorde det: Ni skall lägga varan i korgen. Det var ett vänligt påpekande, och kunden sade: Ja, visst skall jag göra det. Jag tycker inte att detta kan innebära någon sorts rättslig sanktion, något otillbörligt ingripande mot kunden, utan jag menar att man på det sättet verkligen effektivt kan förebygga snatteri. Jag har hört att det finns liknande informationsskyltar i varuhus även i andra länder. Jag tycker inte alls att det skulle vara märkvärdigt att pröva en sådan sak.

Överläggningen var härmed slutad.

Punkten 1

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 2

M o m. 1

Propositioner gavs på bifall till 1:o) utskottets hemställan, 2:o) reservationen nr 1 av herr Johansson i Växjö m. fl. samt 3:o) reservationen nr 2 av herr Pettersson i Västerås, och förklarades den förstnämnda propositionen vara med övervägande ja besvarad. Då herr Polstam begärde votering upptogs för bestämmande av kontrapositionen ånyo de båda återstående propositionerna, av vilka den under 2:o) angivna förklarades ha flertalets mening för sig. Sedan herr Pettersson i Västerås begärt votering beträffande kontrapositionen upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren till kontraposition i huvudvoteringen angående justitieutskottets hemställan i betänkandet nr 10 punkten 2 mom. 1 antar reservationen nr 1 av herr Johansson i Växjö m. fl. röstar ja, den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren till kontraposition i nämnda votering antagit reservationen nr 2 av herr Pettersson i Västerås.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Pettersson i Västerås begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 108

Nej - 20

Avstår - 161

Fredagen den
11 april 1975*Brottsförebyggande
rådet*

I enlighet härmed blev följande voteringsproposition uppläst och godkänd:

Den som vill att kammaren bifaller justitieutskottets hemställan i betänkandet nr 10 punkten 2 mom. 1 röstar ja, den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 1 av herr Johansson i Växjö m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Polstam begärde röst-räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 216
Nej - 76
Avstår - 2

M o m. 2 o c h 3

Utskottets hemställan bifölles.

M o m. 4

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 199 av fru Frænkel, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad.

M o m. 5 - 7

Utskottets hemställan bifölles.

M o m. 8

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 3 av fru Kristensson och herr Schött, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan fru Kristensson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller justitieutskottets hemställan i betänkandet nr 10 punkten 2 mom. 8 röstar ja, den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 3 av fru Kristensson och herr Schött.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då fru Kristensson begärde röst-räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 248
Nej - 44
Avstår - 2

Fredagen den
11 april 1975

Brottsförebyggande
rådet

Punkten 3

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 4 av herr Pettersson i Västerås, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Pettersson i Västerås begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller justitieutskottets hemställan i betänkandet nr 10 punkten 3 röstar ja.

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 4 av herr Pettersson i Västerås.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Pettersson i Västerås begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 280

Nej - 13

På förslag av herr andre vice talmannen beslöt kammaren att uppskjuta behandlingen av på föredragningslistan återstående ärenden till ett senare sammanträde.

§ 8 På hemställan av herr andre vice talmannen beslöt kammaren kl. 13.00 att ajournera sina förhandlingar till kl. 15.00, då de till dagens bordläggning anmälda utskottsbetänkandena väntades föreligga.

§ 9 Förhandlingarna återupptogs kl. 15.00 under ledning av fru tredje vice talmannen.

§ 10 Anmälades och bordlades

Skatteutskottets betänkande

Nr 18 med anledning av propositionen 1975:43 med förslag till lag om ändring i lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt.

Justitieutskottets betänkanden

Nr 11 med anledning av propositionen 1975:1 såvitt gäller anslag till kriminalvården jämte motioner

Nr 12 med anledning av propositionen 1975:19 om lagstiftning om skydd mot avlyssning jämte motioner

Lagutskottets betänkanden

Nr 12 med anledning av propositionen 1975:6 om ändring i konkurslagen (1921:225) m. m., jämte motioner

Nr 13 med anledning av motion angående postverkets skadeståndsskyldighet vid försening av postförsändelse

Socialförsäkringsutskottets betänkande

Nr 12 med anledning av motioner om sjukpenningförmåner för intagen på fångvårdsanstalt och för ungdomsvårdsskolelev i vissa fall

Nr 56

Fredagen den
11 april 1975

Utbildningsutskottets betänkanden

Nr 9 med anledning av propositionen 1975:1 såvitt gäller anslag under åttonde huvudtiteln till högre utbildning och forskning jämte motioner

Nr 11 med anledning av motion om en parlamentarisk referensgrupp till skolöverstyrelsens projekt Målbestämning och utvärdering, MUT, m. m.

*Brottsförebyggande
rådet*

Trafikutskottets betänkanden

Nr 6 med anledning av propositionen 1975:1 såvitt avser anslaget till Transportstöd för Norrland m. m. jämte motioner

Nr 7 med anledning av propositionen 1975:1 såvitt avser anslaget till Transportstöd för Gotland jämte motion

Jordbruksutskottets betänkanden

Nr 5 med anledning av motioner angående jordbrukspolitiken

Nr 6 med anledning av motioner angående jordbrukets rationalisering

Civilutskottets betänkanden

Nr 9 med anledning av propositionen 1975:1 såvitt gäller anslag till Centralnämnden för fastighetsdata

Nr 10 med anledning av motion om ersättning för vissa lantmäterikostnader

Nr 11 med anledning av motion om lättnader i tillståndstvånget för gatumusicerande

Nr 12 med anledning av motion om principerna för den statliga administrativa indelningen

Nr 13 med anledning av motion om skogsbrandsbekämpning från luften

§ 11 Anmäldes och bordlades

Motioner

Nr 2047 av herr *Nilsson* i Agnäs *m. fl.*

med anledning av propositionen 1975:46 om planering och samordning av samhällets insatser för rekreation och turism

Nr 2048 av herrar *Werner* i Malmö och *Nordstrandh*

med anledning av propositionen 1975:84 om kommunal biståndsverksamhet

Nr 2049 av herr *Strindberg m. fl.*

med anledning av propositionen 1975:85 med förslag om tilläggsstat III till riksstaten för budgetåret 1974/75

Fredagen den
11 april 1975

*Anmälan av
interpellation*

Anmäldes och bordlades följande interpellation som ingivits till kammarkansliet

den 11 april

Nr 54 av herr *Komstedt* (m) till herr arbetsmarknadsministern om sysselsättningsläget i sydöstra Skåne:

Medan arbetsmarknadsläget fortfarande är ganska gott i landet som helhet har sydöstra Skåne sedan en tid varit drabbat av tilltagande sysselsättningsproblem. Flera företag i regionen har varslat om uppsägningar och andra har inskränkt veckoarbetstiden. Så t. ex. avses verksamheten vid Ehrnbergs läder i Simrishamn upphöra efter semestern i år. Därmed friställs 160 personer. De flesta befinner sig över medelåldern och har etablerat sig med egna hem i Simrishamn med omnejd. Ett annat exempel utgör Ivo Food i Gärsnäs – ett fjäderfäslakteri – där 125 personer måste friställas efter den instundande semestern. Vidare har Konstharts – ett Ifö-Bromölla-företag – och Almin-Fasader i Simrishamn varslat om friställning av 24 resp. 13 personer. I Tomelilla har Tomelilla Trävaru AB och Pals mössfabrik med 40 resp. 15 anställda sett sig nödsakade att införa fyradagarsvecka. Således drabbas nära 400 personer i Österlen-regionen av uppsägningar eller inskränkningar av arbetstiden. Stor oro råder inom regionen inför framtiden. Problemen är och blir svåra framför allt för den äldre, väl etablerade arbetskraften och för de drabbades familjer. Den yngre arbetskraften har i sin tur – då den är mer lätttrölig – en avgörande betydelse för den framtida utvecklingen. Genom att de unga på grund av den nu rådande förbistringen på arbetsmarknaden måste lämna Österlen minskar förutsättningarna att skapa en för framtiden bestående sysselsättning inom regionen. Det behövs snara och bestämda insatser för att vända utvecklingen. Nya sysselsättningsmöjligheter måste skapas för såväl yngre som äldre arbetskraft.

Det är emellertid min bestämda uppfattning – i motsats till vad länsstyrelsen i Kristianstads län menar – att Österlen inte skall vara ett stödområde, liksom att statlig företagsetablering knappast skulle lösa problemen på sikt. Staten bör ändå ha möjligheter att medverka genom att stimulera stabila, seriöst arbetande företag att etablera sig i området. Något nytt, men bestående, krävs för att bygden skall ha en möjlighet att överleva och se framtiden an med tillförsikt. Vidare måste något göras åt de dåliga kommunikationerna, som nu ter sig hindersamma för ett väl fungerande näringsliv och således därmed för utvecklingen. Det är mycket väsentligt att vägfrågorna får en snar lösning.

Med stöd av vad jag här anfört ber jag om kammarens tillstånd att till herr arbetsmarknadsministern få ställa följande frågor:

1. Vilka åtgärder är statsrådet beredd att vidtaga för att förbättra sys-

selsättningsläget i sydöstra Skåne?

2. Delar statsrådet min uppfattning om vägfrågornas i sydöstra Skåne betydelse för regionens utveckling?

Nr 56

Fredagen den
11 april 1975

*Meddelande om
fråga*

§ 13 Meddelande om fråga

Meddelades att följande fråga framställdes

den 11 april

Nr 160 av herr *Granstedt* (c) till fru statsrådet *Hjelm-Wallén* om villkoren för särskild skolundervisning i hemmet:

Enligt skolstadgan 5 kap. 45–49 §§ och 8 kap. 45–46 §§ kan särskild undervisning i hemmet eller på sjukhus anordnas för sjuk eller handikappad elev. Ett villkor är att läkare bedömer att hinder för skolgång kommer att föreligga under minst tre veckor efter det att undervisningen kan påbörjas. Detta villkor skapar allvarliga problem för elever för vilka det på grund av sjukdomens art är svårt att förutse frånvarons längd. Det kan således förekomma att en elev är frånvarande från skolan flera veckor utan att särskild undervisning kan ordnas, eftersom sjukskrivningen endast omfattar en eller två veckor per tillfälle. Med hänvisning härtill vill jag till fru statsrådet *Hjelm-Wallén* ställa följande fråga:

Är statsrådet beredd att närmare pröva möjligheterna att ändra reglerna för särskild undervisning i hemmet så, att sådan undervisning kan meddelas vid minst tre veckors sjukfrånvaro, även om det inte säkert kan bedömas att hinder för skolgång kommer att föreligga under tre veckor efter det undervisningen kan påbörjas?

§ 14 Kammaren åtskildes kl. 15.01.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Solveig Gemert